

MAGYAR LAPOK

Nemzeti Múzeum könyvtárának

X. évfolyam, 32 (2599) sz. Szombat

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, — 1941 február 8

Laval körül hullámzik a francia politika

Pétain rendkívüli államtanácsot hívott össze. Vichyben tartja meg gyűléseit a francia Nemzeti Tanács. — Laval Pétainnak csak látszólagos hatalmat biztosítana?

Magyar lovagiasság

Irta: Arvay Árpád

A képviselőház törvénybe iktatta a nemzetiségi érzület büntetőjogi védelmét. Aki tehát cenzúrázó szövegben vagy írásban vagy csak gesztussal is olyan cselekményt követ el, amely a Magyar Szent Korona területén élő bármely nemzetiségű lakos nemzeti érzelmeire sértő, az egyszerűen és röviden börtönbe kerül épügy, miután lopott, rabolt vagy sikkasztott volna. A törvény által kilátásba helyezett büntetés nem lekicsinylődő. Hat hónapig terjedhető fogház jár a támadó jellegű nacionalizmus tettes kiengesztelésért, illetőleg ha a tettes sajtó útján követi el nemzetiségellenes sértését, akkor egy évi fogházzal is bünhődhetik.

A magyar törvényhozás ennek a javaslatnak az elfogadásával kétségkívül a legmodernebb törvényalkotás útján jár. Nemcsak az emberi jogok őszinte és demagógiától mentes védelmét jelenti az új törvény, hanem olyan meszesemő állomást is a kisebbségi jog fejlődésében, amire mi erdélyi magyarok az elmúlt húsz-két esztendőben hiába vártunk. Romániában nem lehetett megérteni ilyen állami gondoskodást, amelynek egyenesen az a célja, hogy a kisebbségből, illetőleg nemzetiségből az alárendelt, másodrendű állampolgár helyett az uralkodó többség mellé rendelt, tökéletesen egyenjogú állampolgárt csináljon. Ha valaki ilyen törvényjavaslatlaltal merészkedett volna a román törvényhozás elé, az ellen egy emberként zúdult volna fel az egész román közvélemény és akármilyen legény lett volna is máskülönben a talpán, úgy elseperte volna közéleti helyéről, hogy a túlzó nacionalisták számára csak elrettentő emléke maradt volna fent az emberies úton járó törvénykezdeményezőnek.

Nálunk egészen más felfogás uralkodik. A magyar ember természetesen veszi, hogy aki vele együtt egyenlő állami terhet visel, annak éppen olyan széleskörű joga legyen a kárpát-dunai hazában, mint saját-magának. Nem is akadt a képviselőházi vita során hang, amely kifogásolta volna a törvényjavaslatot, kormánypart, ellenzék és középpártok egyformán egyetértettek abban, hogy az eredeti, ősi térképformájához területileg közeledő országban az idegen nemzetiségek létszámának gyarapodása megkívánja olyan jogrendszer kialakítását, illetőleg a fennálló szabadságjogok olyan megerősítését, amely kizár minden kétséget a teljes jogegyenlőség tekintetében.

Magyarországnak pedig történelmi törvénye van a nemzetiségek jogegyenlőségéről. Az 1868. XLIV. törvények már több, mint hatvan év

Brit ultimátum a sziriai francia hatóságokhoz

Genfben. Jól értesült vichy-i körökben híre terjedt annak, hogy a Nemzeti Tanács — az eddigi tervekkel ellentétben — Vichyben fogja megtartani gyűléseit, miután a közeli napokban Lyonban ünnepélyesen nyitják meg azt. Ennek az elhatározásnak az az oka, hogy Vichyben szorosabb kapcsolatot tudnak fenntartani a kormánnyal.

Rómából. Stefani: A Messagero jelenté Bernből: Vichyből ér-

kezett értesülések szerint a legutóbbi francia minisztertanácson két párt állott egymással szemben a francia belpolitikai kérdések megoldása tekintetében. Az egyik párt helyeselte Laval visszatérését, míg a másik párt a Lavallal való együttműködés ellen volt. Ilyen körülmények között valószínűnek tartják, hogy Pétainnek egészen új alapokon kell megalapozni kormányát. Esetleg egészen új réteget von bele a kormányba.

ségvetési költségének tíz százalékát. Mivel ez a fegyverkezési összköltségvetés 12—13 milliárd dollárt tesz ki, ezért a gyakorlatban Angliának adható hadianyag értéke 1.3 milliárd dollár lehet.

A képviselőház egyébként 183 szavazattal 123 ellenében elutasította a köztársasági párti Fish javaslatát, amellyel azt követelte, hogy a kongresszus beleegyezése nélkül egyetlen kereskedelmi hajót sem lehet átengedni valamelyik hadviselő nemzetnek.

Az amerikai löpörgyártást megbénítják a sztrájkok.

Milwaukéből. jelenté a NTL: Armstrong ezredes, akinek ellenőrzése alatt állanak a csikágói kerület katonai jellegű gyárüzemei, az Associated Press szerint kijelentette, hogy a löpörgyártást megbénítja az aller-charmersi gyárban már 17 napja tartó sztrájk, amelynek következtében a fontos anyagok nem mehetnek ki a gyárból. A sztrájk következtében mintegy 40 millió dollár értékű hadianyag megrendelésnek teljesítésében szünet állott be.

A törvényjavaslat háborús diktatúrát jelent.

Newyorkból. jelenté a NTL: Capper köztársaságparti szenátor a szenátus külügyi bizottságának tagja, rádióbeszédében kijelentette, hogy az Anglia megsegítésére irányuló törvény az Egyesült Államokat visszavonhatatlanul a háborúba dönti. Amerikának nem szabad megengedni, hogy a törvényjavaslatból törvény legyen, mert az háborús diktatúrát jelent az Egyesült Államokban.

Washingtonból. jelenté (NTL): A szövetségi fővárosban az amerikai ifjúság ülésére három ezer kiküldött érkezett, hogy az amerikai ifjúság nevében tiltakozását jelentse be az Anglia megsegítését célzó törvényjavaslat ellen.

Változás várható a német-török viszonyban.

Berlinből. jelenté: Törökországba utazott egy nagyobb csoport, amely német nagyiparosokból áll. Az a hír terjedt el, hogy a német-török viszony tekintetében rövidesen változás következik be. A kapcsolatok lényegesen megjavulhatnak.

Darlan Vichybe érkezett

Összeült az államtanács

Vichyből. jelenté a NTL: Darlan tengernagy szombaton délelőtt párizsi megbeszéléséről visszaérkezett Vichybe. Azonnal Pétain tábornagyhoz hajtatott és hosszabb megbeszélést folytatott vele. Pétain ma délelőtt rendkívüli államtanácsot hívott össze. Politikai körökben döntőnek vélik ezt a tanácskozást. Egyesek szerint fontos szerep jutna Lavallal és Boudoinnak. A párizsi tárgyalások közben jelent meg Darlan tengernagynak egyik nyilatkozata, amelyben hangsúlyozza, hogy a francia hajóhad továbbra is a vichy-i kormány alatt van és továbbra is annak engedelmességűkkel kell kiegészíteni, amelyek nagyobb útat is meg tudnak tenni. Szükségesnek tartja nagy kereskedelmi hajóhad kiépítését is, amely a gyarmatkereskedelmet újból felvirágoztatja.

Mit akar Laval?

A Mai Nap írja: Belgrádból jelenté: A Politika jól informált vichy-i körök úgy tudják, hogy Darlan párizsi tárgyalásaival nem találta meg az utat ahhoz, hogy Laval visszatérjen a kormányba. Laval ismételten szorgalmazta, hogy a kormány tegye át székhelyét Versaillebe. Laval azt is követeli, hogy két alelnökséget létesítsenek a kormányba, amelynek egyikét ő, a másikat Darlan töltené be. Ma este ismét minisztertanács lesz. Ha a tanácskozás döntést hozna, akkor Pétain holnap rádióbeszédet mond. Ha nem jutnak döntésre, akkor Darlan holnap visszautazik Párizsba.

Belgrádból. jelenté: A Politika londoni jelentése szerint Laval törekvése odairányul, hogy Pétain csak látszólagos hatalmat kapjon és a tényleges hatalom gyakorlása Laval kezébe jusson. Angliában attól tartanak, hogy ha a hatalom Laval kezébe kerül, annak nagyon súlyos következményei lesznek Angliára nézve.

Vichyből. jelenté (Havas): Több párizsi lap olyan tartalmu táviratot közöl, hogy a brit kormány a sziriai francia hatóságokat ultimátumban szólította fel, amely február tizedikén jár le, a közelkeleti hajórajegységeinek átadására. Vichyben kijelentik, hogy ez a hír alaptalan.

Angliának csak 1.3 milliárd dollár értékű hadianyagot adhat az Egyesült Államok

Washingtonból. jelenté a NTL: A képviselőház pénteken az Anglia megsegítésére irányuló törvényjavaslatlaltal kapcsolatban pótvajavaslatot fogadott el. Ez a pótvajavaslat megállapít-

ja, hogy idegen hatalomnak átadott hadianyagok értéke nem haladhatja meg az Egyesült Államoknak 1941 július harmadikán lejáró költségvetési évre szóló fegyverkezési költ-

br. 7.
SEK
őkn ek

keresek
ajában.
lineket
jelzés
738

adó.
733

Vajda
731

zonnal.
o. Sztá-
732

keresek
anlatot
tanító,
ktanfo-
727

al. ki.
712

és cse-
Cim a
730

keres
Csald-
725

k mer-
külön-
főzni,
őh Fe-
le val-
716

rditek.
u. 18.
Bihari
719

értékig
dr Do-
ca 22.
136

merleg
smarty
737

Bátory
735

alak-
709

prima
a. tel-
szobás
gazda-
Prte-
728

almas
el. vil-
u. 20.
729

g. m-
s. Hu-
723

szo-
o. Kö-
lős u.
718

ut-n.
lékuf-
661

szalmi
adoba
738

felvész
734

felve-
mos u.
660

Öskeresztény könyv- és papirkereskedés Nagyvárad, Bémer-tér 3. — Telefon: 26-43.

Tulajdonos: **SIMON ISTVÁN** Mindennemű üzleti könyvek, nyomtatványok és irodai felszerelések dús raktára

vel ez előtt ezekkel a klasszikus szavakkal állapította meg a nemzetiségi jogegyenlőséget: „Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az oszthatatlan, egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja.” Azóta pedig a magyar törvények több alkalommal is visszatérnek annak szabályozására, hogy a Magyar Szent Korona fiai között nemcsak pusztán alkotmányjogi kapocs, hanem az egy nemzet keretébe tartozásnak olyan oszthatatlan érzése alakuljon ki, amely érzelmi és erkölcsi tartalmával tökéletessé teszi a száraz jogi kapcsolatokat.

A most megszavazott törvénynek azután külön érdekessége, hogy azt nem most, hanem hónapokkal ez előtt, pontosan az elmúlt év júliusában öntötte formába az igazságügyminiszter akkor, amikor még a megcsontított Magyarország teste a visszacsatolt keleti országrészeket is nélkülözte. Nem politikai kalmárkodás tehát és a magyar kormányzat jogadományozással kívánja magához édesgetni a Szent Korona alá visszatért idegen nemzetiségűeket, hanem egy olyan lelki és erkölcsi szükségletnek a megnyilvánulása az új törvény, amely természetesen fakadt a mélységes jogérzéssel megáldott magyar lélekből.

A velünk élő nemzetiségek lelkében kétségkívül nem múlhat el nyom nélkül a magyar lovagiasságnak ez a nagylelkű megnyilatkozása. Nemzeti-ségi polgártársainknak érezniük kell, hogy a magyar állam nemcsak gazdasági, kulturális vagy jogi téren kíván a legmesszebbmenő atyai érzésekkel gondoskodni róluk, hanem súlyt helyez a lelki kapcsolatok kiépülésére is. Ez a törvényjavaslat mindenél jobban igazolja a magyar kormányzatnak azt az őszinte törekvését, hogy meleg, megértő otthont kíván nyújtani mindenkinek, akit sorsa a magyar néppel való együttélésre rendelt.

Eppen ezért egyik oldalán sem szabad gyengéségeként értelmezni az új törvényt, mert az ellenkezőleg a legteljesebb és legöntudatosabb nemzeti erőnek a beszédes bizonyítéka. Az a nemzet, amely a mai világ gyűlölködéstől telített levegőjében ilyen törvényt alkot, nemcsak lelkében, nemcsak hagyományaiban, hanem összetételében és jövőre felkészültségében is erős kell, hogy legyen. Mert az igazi erő nem az erőszakban nyilvánul meg, hanem a nevelés vagy az emberibb élet feltételeinek kialakítá-

Figyelem!

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a **Dr. Bárdos** féle órák és ékszer üzletet Rákóczi-út 19. átvetttem. Ora és ékszerjavítást garancia mellett szakszerűen és jutányosan javítok

Gyenge István

órák, ékszerész.

sára irányuló erőfeszítések szolgálatában áll. Az erős ember mivoltjából fakad, hogy sokkal emberibb lehet, mint a gyenge, aki sokszor saját árnyékával is harcolni kénytelen.

Ezért az új törvényben az újkori, öntudatos és erős Magyarország jogalkotásának egyik legnemesebb hajtását üdvözölhetjük.

Kihallgatáson fogadta a Kormányzó úr dr. Thury Kálmán táblai elnököt

Nagyvárad. Saját tud. Mint szombaton délelőtt értesülünk, ma a déli órákban a Kormányzó Úr Öfömmeltósága bemutatkozó kihallgatáson fogadta dr. Thury Kálmánt, a nagyváradi királyi tábla elnökét.

SCHULER IRÓN MAGYAR GYÁRTMÁNY

Shebris
MASOLO ES VINTARON

Magyar szigetek a román tengerben

Vidáman csobogtak a Maros kristálytiszt, gyöngyöző habjai. Ingerkedtek a feljűk hajló füzfadagokkal, a pájkos napsugarakkal. Reám is kacagtak s elfeledtem gondjaimat s a nyári kényszerutazás gyötrelmeit. Vonatom egyre feljebb hágtott s a hanyargó Maros forrásvidékének szépséges tükörét tárta elém. Mind feljebb hágtunk, de már csak vánszorogtunk. Köcsink minden porcikája szétesni készült a nagy kapaszkodásban. Görcsösen fogódtam az ablakjába. Félelmetlőn dermedten figyeltem: nem ugrik ki vonatunk a hanyarodóban, nem szakad le az amugy is rövid kocsisor?

Kínéztem az ablakon. Az égre esett a tekintetem. A kék levegőtengeren keresztül felem ragyogott a Jó Isten örökös szeme. Le akartam nézni a völgybe, de nem találtam. Az ég kék üvegharangja betért a völgy mélyére is. Oly magasan jártunk a székely falvak fölött, a Nagy-Hagy más hegyen, hogy a völgy szépséges erdeivel, csacsogó patakjaival, székelnyruhas munkásnépével eltűnt szemem előtt. Vegre a kék levegőhatárt elzárta egy fölfelé ivelő fogpiszkáló-sor, mely közeledésünkre telefonpóznává nőtte ki magát, harsány jüty

Megindult a jégzajlás a Dunán

Budapestről jelenti a Magyar Távirati Iroda: Szombaton délelőtt megindult a jég a Dunán. Kilométeres jégtáblák usznak a sebes sodru árban. Az árvíz veszedelem csökkenését remélik a jégtorlaszok fölengedésétől.

Egyre több kárt okoz a talajvíz

Székesfehérvárról jelenti a MTI.: Sárdbogárdon 50. Abán 40 Cécén 60. Vajtán 63. Előszálláson 55 ház dőlt össze a belvizek emelkedése következtében. A megyei közjóléti szövetkezet segélyben részesíti a károsultakat. Nagyszalontán 128 vályogból épült ház fala dőlt be a belvíz következtében és húsz ház vált teljesen lakatlanná.

Hirdetmény

A Magyar Nemzeti Bank Nagyváradon újonnan létesített fiókjárat 1941. évi február hó 10-én fog a Széchenyi-tér 12. sz. alatt levő helyiségekben megnyitni. Az üzleti órák tartama reggel 8 órától délután 1 óráig terjed.

A fiókjárat üzletköre kiterjed:

- a) bankképes váltók, értékpapírok és szelvények leszámítására;
- b) kéziralgölesön nyújtására;
- c) a zsíróüzlet folytatására;
- d) letétek átvételére a főintézetbe való beküldés céljából;
- e) a főintézetre, a fiókjáratokra és a kirendeltségekre szóló bankutalványok kiállítására;
- f) ügyleteknek bizományban való ellátására;
- g) lejárt államadóssági szelvények beváltására;
- h) külföldi piacokra szóló bankkövetelések, váltók és csekkek, nemkülönben külföldi pénzjegyek vételére; külföldi piacokra szóló bankkövetelések, csekkek és külföldi pénzjegyek eladására.

A Magyar Nemzeti Bankkal való üzleti forgalomra megállapított Üzleti Szabályokat a fiókjárat kívánatra kiszolgáltatja.

Budapest, 1941. évi február hó 3-án.

Magyar Nemzeti Bank
Üzletvezetőség.

állomást jelzett. Szívemről leszakadt a gondkő, de szabadon áradt a honleányi bánat; elszakadtam magyar földemtől, elöttem egy idegen ország, ahova román nyelvet tanulni megyek.

Hajnatra az első városban leszalok. A felkelő nap sugarai vakítják szememet. Hirtelen a szívemhez kapok, azt hiszem rosszul hallok, mert magyar beszédei hoz felém a reggeli szél. Számat is kitudom, úgy hallgatom. Bizony igaz, magyarul beszélő falusiak jönnek velem szemben. Ahogy mellém érnek, románul köszöntenek, de továbbmenve ismét magyarul beszélnek. Utánuk kiáltok:

— A magyar katolikus templomot kereselek...

— Jól tetszik menni. Eppen oda tetszik érkeznem. Mi is majd megyünk misére. Csak előbb bemegyünk a városba eladni ezt a kis portékát.

— Hát nem fognak elkésmi a miséről?

— Nem. Dehogyan is késünk.

S tényleg megérkeztek. A templom zsufolásig megtelt. Felbűg az orgona. Kyriás-miséét énekel a kántor. A nép térdre hullva vele énekl. Feljárnálaskor elakad a lélegzetem: magyar énekesző tölti be a templomot. A Trópus menti falvakba kiszakadt székelek kisdud csapatát ostromolja az eget. Magyarul fohászkoznak, sírnak, dicsőítik az Urat.

Mise után a póp — egy olasz származású minorita atya — mutogatja a rendház erkélyéről a közeli falvakat.

— Ezeket mind székelek alapították. A reformáció idején menekülő magyarok.

Vissza kellett mennem, pedig szerettem volna meghallgatni az öreg kántor magyarnyelvű katekizmusmagyarzatát.

— A jövő héten jöjjön Szent Anára, búcsúra. Mi is mind ott leszünk, — hangzik utánam tiszta magyarsággal a hívó szó.

Másik vasárnap igyekeztem is erősen a hegyek közt fekvő kis szobateplom felé. A gyülekező nép ismerősként fogad: „No ránk talált.” De a kis szobateplom fatornácán idegeneket is látok. Hamuszín arcu, kiáludt tekintetű, ódonruhájú asszonyok ülnek szótalan várakozásban.

— Mire várnak. Misére jöttek?

— Igen. Misére s gyónni is szeretnénk.

— S miért nem gyónnak ennél a tisztelendő úrnál?

— Románul gyóntat — hangzik a lakonikus válasz s visszaesnek merev révetégségükbe. De kíváncsian megjelenik „az ő papjuk”, fellélegzve indulnak utána boldogan suttoqva egymás közt, — ez már magyarul gyóntat.

S míg a magyar misének s hang-

A háború új korszakát hozza az olasz és német együttműködés

Eltűntek az angol kereskedelmi hajók az Irországtól nyugatra eső tengerrészlől. — Berlinben kalózkodásnak minősítik a Londonban alakult dán árnyékkormányt

Rómából jelentik: (MTI) A Resto del Carlino szerint immár biztosra vehető, hogy az együttműködés meg fogja hozni a háború új és talán döntő szakaszát. Németország helyzete a tengeralattjáró harc szempontjából kedvezőbb, mint 1917-ben.

Berlinből jelentik: (MTI) Mint a Német Távírási Iroda a pénteki hadijelentés kiegészítéseképpen értesül, német nagy hatósugarú harci repülőgépek, noha az időjárás nem kedvezett, előrenyomultak, az Atlanti tengeren, azonban az Irországtól nyugatra eső lengerrészt elhagyatották találták. Egyetlen kereskedelmi hajóval sem

találkoztak, pedig ez a legfontosabb utazási irány Anglia felé.

Berlinből jelentik: (NTI) Politikai körökben nem veszik komolyan azokat a külföldről jövő jelentéseket, amelyek szerint Londonban dán árnyékkormányt alakítanak. Egyik külföldi lap tudósítója előtt a Wilhelm Strassen olyan értelemben foglaltik össze a német kormány felfogását, hogy ez ilyen árnyékkormány megalakítása nem annyira politikai ügy, mint inkább leplezett kalózkodás és törvényesíteni akarja Londonnal valamilyen készülő kalózkodó cselekményét.

nemrégiben váratlanul Kényába érkezett rövid látogatásra.

Kényszer útján szállítanak Angliának indiai munkásokat.

Kabulból jelentik: (NTI) Bevin angol munkaügyi miniszternek az a terve, hogy indiai munkásokat kényszer útján tömegesen szállít Angliának, a légiháborúban különösen veszélyeztetett központjaiba. Indiából érkezett legutóbbi angol jelentések szerint, az indiai gyárüzemekben mer megkezdtek a munkások kiválogatását az első szállítmány összeállítására. A munkásokat munkás gyűjtőtáborokba viszik és itt várják be amíg Angliába szállítják őket.

Görögországban cáfolják az angol hadtestek partraszállását.

Belgrádból jelentik: A Politika athéni jelentése szerint a külföldi lapoknak azokat a jelentéseit, amelyek szerint a görög kormány hozzájárult, hogy Szalonikiban négy angol had-

Az olasz ifjúság újabb tüntetése a Duce mellett

Rómából jelentik: (Stefani) Pénteken délelőtt a fasiszta ifjúság újabb tüntetéseket rendezett a külföldi hírverés hamis hírei ellen. Az egyetemi hallgatók olasz és német zászlókkal vonultak végig az utcákon és a Ducet és a Fűhrt éltették.

Modenából jelentik: (Stefani) A város egyetemi hallgatói önkéntesen jelentkeznek a hadseregbe. Ezzel a Duce iránti hűségüket és a tengerihatalmak győzelmébe vetett hitüket akarják kifejezésre juttatni.

Az angol csapatok elfoglalták Bengházit

Az angol hadsereg főparancsnoka váratlanul Afrikába utazott

Kairóból jelentik: (Reuter) Itteni hivatalos jelentés szerint az angol csapatok bevették Bengházit.

lakosából csak 8000 volt olasz, akiket már a harcok előtt kitelejtettek otthon.

Wawel tábornok Kényába érkezett.

Amszterdamból jelentik: (NTI) Mint az angol félhivatalos hírszolgálati iroda jelenti Wawel tábornok, a központi angol haderők főparancsnoka

zik hosszú, hosszú magyar könyörgés a mise után. Aztán az udvaron innepélyes gyülekezés.

— Tisztelendő úr, elhoztuk a negyedévi adónkat, amit a magyar templom építésére szántunk... En hoztam 500 leit egy negyedévre... En 1000 leit hoztam, mert a múlt negyedévkor nem tudtam hozni... Tessék 800 leit egy negyedévre... En is annyit hoztam, de még 200 leit adok a szomszédom adójába. Ő „lesegítte” ezt már nekem... 250 leit kell adjak egy negyedre, de még adok 100-at a sógorért, aki majd „lesegíti” az őszi munkánál.

Gyűl a pénz a plébános kalapjába, a magyar templomra, hogy végre legyen nekik itt is magyar templomuk, szegény Moldvába szakadt katolikus magyarságnak.

Ismét vasárnap van. Menetirányom egy elegáns jürdöhely. Ott egy rombadólt gyárépület rozoga szobáskájában száll le ma hozzánk a vigasztaló Ur. Már megsokaltam a gyöngylást, meguntam a gyöngyörű szép fáit az erdőnek, már az ég kékje sem derül fel, mikor egy kanyarból nagy csoport asszony tűnik elő s hangos kacajra fakadnak, amint meglátnak.

— Biztos misére jön. Na de jól tül őt a célon.

Megállok s bevárom őket. Mind fiatalok és mind jókedvűek.

— Hát honnan tudják, hogy misére jönök?

— Hisz ismerjük mind magát. Egész héten nem megy sehova, csak vasárnap misére. De akkor nem sajnálja a lábát. Elmegy akármiilyen messzire.

— Hát hol a templom? — kérdelem.
— Egy kicsit vissza kell menni.
— Ugyan mennyit?
— Vagy 4-5 kilométert...

Mise után autóbusszon mentem haza. Velem szemben egy román tiszt ült a feleségével. Fiait házások voltak. Az asszonyka elmondta, hogy Lugosra való s amióta itt van a reggélben, azóta kell, hogy tanuljon „magyarul”. A piacon olcsóbban lehet vásárolni, ha magyarul beszél az ember. „Adnak 12 tojást 8 leiert, ha magyarul beszélnek, míg ha románul kérem, 10 leit kell hogy fizessenek.”

Mily igazán ragaszkodik ez a nép nyelvéhez! Milyen erősen kitart mellette. Letkesedtem s örültem magamban. Mert igaz volt, amit ez a tiszt né mondott. Sokkal magyarabb a piaca Targu-Ocnának Moldvában, mint az én szülővárosomnak, Nagybányának Erdélyben. E város piacát oly magyarnak találtam, mint a székelyudvarhelyit, ahol csak tévedésből lehetett román szót hallani.

Nyarolásom utolsó vasárnapján egyik falu népe búcsúzott kisdéd templomától, mert itt is új templom

ot épít a plébános a régi kicsi helyébe. Már felig kész is van. Most már le kell bontani a kicsit, hogy befejezhessék az újat. Mise után a nép egyre sir s csókolja a szent falakat. Végre körmenetben kivonul, de visszaszöknek és késő estig éneklük ott a drága szép székely énekeket.

— Maga szépen nyaralt. Jó példát adott a népemnek, — köszön el tőlem a pap.

— A nép adott nekem kitünő lelkét a magyarságból. Isten áldja meg a vezetőjét!

Reggeli nyelvtanulásim eme epizódjai mindig eszembe jutnak, mikor a bányai piac csupa román beszédét hallgatom és elismeréssel gondolok arra a népre, amelynek sohasem volt magyar iskolája és beszerezett magyar pártja, de amely ősi nyelvét, magyaros szokásait megőrzi az ellenséges környezetben is.

De különösen nagy elismeréssel emlékezem rájuk ma, amikor felsőbb rendeltre 250 magyar tanítónő vándorbotot fog a kezébe, hogy neszélyes pontokon megadja egy fajnak az őt megillető nevelést, őrt álljon a drága magyar haza veszedelemes végvárán s megadja a román népnek az iskoláját, amit tőlünk 20 éven keresztül meglagadtak a Kárpátokon innen és túl, Erdélyben és Moldvában egyaránt.

Mostits Florska

osztályt szállítsanak partra, a leghatározottabban megcáfolják.

Naponta 8 millió fontba kerül az angol katonaság.

Amszterdamból jelentik: (NTI) Az angol rádió jelentése szerint az ide költségvetés 3300 millió fontot irányul elő. A napi kiadások 10 és félmillió fontot tesznek ki, amelyből 8 millió a katonaság használatára.

Churchill rádióbeszédet mond

Londonból jelentik: (Reuter) Churchill holnap tíz órakor (precíz idő szerint) rádióbeszédet mond. Churchill beszédét az egész földkerekségen tömeges érdeklődéssel várják, mert ebben valószínűleg válaszol Hitler legutóbbi történelmi jelentőségű beszédére.

A bolgár miniszterelnök is rádióbeszédet mond

Szófiából jelentik: (Stefani) Filov miniszterelnök, helyi időszámítás szerint 13 óra 30 perckor beszédet mond, amelyet a rádió is közvetít.

Filov miniszterelnök rádióbeszédében valószínűleg a bolgár kormány új

jászervezését is bejelenti.

Belgrádi jelentések szerint biztosra veszik, hogy Bagrijanovnak a kormányból való kiválása után a Filov-kormányt rekonstruálni fogják. Valószínűnek tartják, hogy erre a rekonstrukcióna február 9. és 18-ika között kerül sor.

Újabb török csapatösszevonás a bolgár határon.

Szófiából jelenti a NST: A bulgár fővárosban elterjedt hírek szerint török részről újabb csapatösszevonások történtek Thráciában. A bulgár hatóságok szintén intézkedéseket fogantottak a határ biztosítására. A katonai mozdulatokat úgy bolgár, mint török részről defenzív jellegűnek mondják.

Május hó 4-én Magyarországon is bevezetik a nyári időszámítást

Kiadta a kormány az erre vonatkozó rendeletet

Budapestről jelentik: (MTI) A kormány rendeletet adott ki, amely szerint Magyarország területén használatos egységes közép-európai időszámítás ez év május ötödikétől kezdve, további rendelkezésig akként módosul, hogy az új időszámítás a közép-európai időszámítást egy órával megelőzi. Ehhez képest a május ötödiki nap egységes közép-európai időszámításban ki fejezve már május negyedikén 23 óra kor kezdődik.

MATEOSZ

Iagok fuvarvállaló irodája
Szt. László-tér 5. Telf. 12-01

Vállal legújabb típusu teherautókkal fuvarozást helyben és az ország bármely részébe.

Szállítás miatt kívánságra ajánlatot ad, vagy személyesen felkeresi Önt

Hat fillérrel emelték az élősértés maximális árát

Nagyvárad. Saját tud. A Budapesti Közlönyben megjelent rendelkezések alapján a város illetékes szervei módosították az élősértések legutóbbi maximális árát. Az új árak 6 fillérrel magasabbak, mint a január 8-iki maximális árak voltak. A módosítás értelmében a sertésárcsökkentési, illetve eladási árak a következők:

Legalább 160 kg súlyú fiatal, elsőrendű zsirsértés kg 1.52 P, legalább 140 kg súlyú fiatal hár, hízott elsőrendű zsirsértés kg 1.46 P, legalább 110 kg súlyú fiatal angol tökesértés elsőrendű sonkasüldő 1.44 P, legalább 170 kg súlyú hízott zsirsértés 1.40 P, legalább 100 kg súlyú fiatal közepminőségű szedett sertés kg 1.40 P, 170 kg-nál kisebb súlyú silány minőségű vágósertés kg 1.30 pengő.

Az új árak hétfőn lépnek életbe s úgy a vevőre, mint a vásárlókra bűntetés terhe alatt kötelező.

Erőtakarmány igénylések bejelentése

Felhívom gazdatársaim figyelmét a M. kir. Minisztérium 8560/1940. M. E. sz. rendeletére, melyet az erőtakarmányok forgalmának tárgyában hozott.

E rendelet értelmében a Magyar Mezőgazdák Szövetsége a rendelkezésére álló erőtakarmányok szétosztását a Közellátási Hivatal közvetlen felügyeletével végzi. A rendelkezésben foglalt intézkedés sorrendet ir. elő az igénylések kielégítésében.

A Magyar Mezőgazdák Szövetségének főbizományosai (Hornvánszky és Redl), Nagyvárad, Mussolini-tér 16 szám alatt a gazdák rendelkezésére áll, ahol az abraktakarmányok igényléséhez szükséges űrlapok megkaphatók és ugyanott benyújthatók.

Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet
nagyváradai kirendeltségének vezetője:

Koppány Rezső.

Háziasszonyok! Hölgyeim!

Tavaszi nagytakarításnál háztartási cikkeket:
Farkas István «Apolló» drogeriájában vásároljanak
Nagyvárad, Rákóczi-út 7-b. sz.
Háztartási osztályomat vétel kötelezettség nélkül tekintse meg.

MEGHÍVÓ

A Szent Vince Intézet Mária Társulata február 9-én farsangi szinelőadást rendez, melyre mindenkit szeretettel meghív.

Kezdeté délután fél 5 órakor.

Színre kerül:

1. Nótás cigányok.
2. Aranycipő, vigjáték 1 felvonásban.
3. Magyartánc.
4. Az élősobor, vigjáték 2 felvonásban.

Átképző és népiöléti tanfolyamokat rendeznek Nagyváradon

Budapestről jelentik: Nemrégiben fontos értekezlet volt az Értelmiségi Kormánybizottságon, amelyre a fővárosban időző erdélyrészi országgyűlési képviselőket is meghívták. Dr. Kulcsár István értelmiségi kormánybiztos ismertette azokat a körülményeket, melyek között a zsidók gazdasági létfoglalásáról szóló törvény rendelkezéseit a kormány ki akarja terjeszteni Erdélyre is.

A kormánybiztos a megalkotandó végrehajtási utasításhoz kérte az erdélyrészi képviselők tanácsait és véleményét. A megbeszélések során Árvay Árpád nagyváradai képviselő rámutatott arra, hogy a törvényt csak abban az esetben lehet a megkívánt hatállyal alkalmazni, ha a rendelkezések folytán megürülő állásokba azonnal megfélelő keresztény munkásokat állítanak be. Kifejtette, hogy különösen a textil szakmában súlyos a helyzet, ahol a kereskedelmi személyzet majdnem százszázalékban zsidó. Szükségesnek tartotta tehát, hogy megfelelő átképző tanfolyamot rendezzen a kormánybizottság az olyan keresztény emberek részére, akik a textil szakmában kívánnak elhelyezkedni. Kérte, hogy abban az esetben, ha javaslatát megfontolás tárgyává teszi az Értelmiségi Kormánybizottság, akkor a tanfolyamot okvetlenül Nagyváradon rendezzék meg, mert ez az ismét határszélre került város eddig a kormánytól még számottevőbb támogatást nem kapott.

Dr. Kulcsár István kormánybiztos a legnagyobb örömmel fogadta Árvay Árpád előterjesztését és kijelentette, hogy minden tekintetben megágyaztatja azt. Ennek megfelelően gondoskodni fog róla, hogy ha a helyi viszonyok megengedik, Nagyváradon rövidesen textil szakmai átképző tanfolyamot létesítsen.

A kormánybiztos ígérete most a megvalósítás felé közeledik. Kedd este ugyanis újabb értekezletre hívták meg a nagyváradai képviselőt s ennek az értekezletnek egyedüli tárgya a Nagyváradon megszervezendő textil szakmai tanfolyam kérdése lesz. Természetes, hogy az átképző tanfolyam iktatása Nagyvárad városának elsőrangú érdeke és ezért illetékes nagyváradai intézményeknek is minden áldozatot meg kell hozniuk a tanfolyam sikere érdekében.

Árvay Árpád a napokban egyébként látogatást tett Johann Béla belügyi államtitkárnál is. Ez alkalommal egyebek közt azt is kérte az államtitkártól, hogy Nagyváradon Zöldkeresztes védőnői iskolát létesítsen. A felszabadulás után ilyen iskolát kapott Kassa, ezért méltányos, hogy Nagyvárad is hasonló intézménnyel gazdagodjon. Az államtitkár kijelentette, hogy a kérdést behatóan tanulmányozza és ha sikerül megfelelő költségvetési fedezetet találni, Nagyváradon is létesítenek zöldkeresztes védőnői iskolát.

Egymillió ötszáz ezer pengős útépítési államsegélyt kap a megye

Dr. Vitéz Nadányi János alispán nyilatkozott a megye vezetőinek budapesti tárgyalásairól

Nagyvárad. Saját tud. Beszámoltunk arról, hogy a vármegye vezetői, valamint a megyei képviselők az elmúlt napokban kihallgatáson jelentek meg Teleki Pál gróf miniszterelnöknel a vármegye időszerű kérdéseinek megbeszélésére. A küldöttség tagjai tegnap érkeztek vissza Nagyváradra. Munkatársunk felkereste dr. vitéz Nadányi János alispánt, aki több mint egy óra hosszán tartó kihallgatás eredményéről részletesen nyilatkozott.

Az alispán nyilatkozatában elmondta, hogy a küldöttség emlékiratot adott át a miniszterelnöknek, amelyben a vármegye tervbe vett útépítési

munkálatokra egy millió 500 ezer pengő segélyt, vagy kamatmentes államkölcsönt kért. A miniszterelnök megígérte, hogy az emlékiratot áttanulmányozza s a kérelmet a lehetőségek szerint kedvezően elintézi. A sürgős szerélyből a megye elsősorban a Nagyléta—Székelyhid—Margitta közötti utat építené ki, átépítené a Bihar—Margitta közötti útszakaszt és Szalonta—Kötegyán közötti útrészt is. Árvay Árpád a bihar, szatmari, szilágyi és máramaros megyei szövetségek ügyében tett előterjesztést. A miniszterelnök ebben az ügyben is sürgős intézkedést ígért.

Megindul a megyében az alkotmányos élet

A vármegye vezetői a belügyminisztériumban különböző megyei közigazgatási ügyekben jártak el. Ennek eredményeként úgy a vármegyében, mint az egyes községekben február hónap végén megindul az alkotmányos élet. Rövidesen megtörténik a megyei bizottsági tagok kinevezése és a vármegye megtarthatja az alakuló közgyűlést. Ezt az alakuló közgyűlést a hagyományos napra: hamvazószerdára hívják össze s ugyanezen a közgyűlésen iktatják be hivatalába a főispánt is. A községi jegyzők kinevezését február 15-re küldi le a belügyminiszter a vármegyéhez. A főszoigabírók február

végéig kinevezik a községi képviselőtestületek tagjait.

Egyes községek ügyében is történt közbenjárás. Így Hegyközközséget újra önálló községgé nyilvánítják. Mácsapuszta lakossága is önálló községgé való nyilvánítását kérte, azonban a belügyminiszter úgy döntött, hogy csak aljegyzőséget állítanak fel a községben, mert az önálló községgé való nyilvánítás nagy terheket jelentene Mácsapuszta számára.

Dr. Czifra Kálmán főispán, mint a megye közellátási kormánybiztosa, a megye közellátási kérdéseiben folytatott megbeszéléseket.

Február 18.

BASILIDES

MÁRIA

dalestje

(Református Kulturház)

Ünnepélyes keretek között végetért az ipartestületi jegyzői tanfolyam

Nagyvárad. Saját tud. Az ipar és kereskedelemügyi minisztérium megbízásából a Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara a területéhez tartozó ipartestületek részére jegyzői tanfolyamot rendezett. A tanfolyamot, amely hat napig tartott, szombaton fejezték be ünnepiesen, a Kereskedelmi és Iparkamara díszteremben.

Szabó Károly, a nagyváradai ipartestület elnöke meleg szavakkal köszöntötte meg az előadók munkásságát.

Pleskó András iparkamarai titkár legelsősorban a tanfolyam résztvevőinek köszöntötte meg a fáradságtalan kitartást és érdeklődést.

Dr. Bangha Ferenc, a budapesti Iparkamara titkára az előadók nevében bucsuzott el a hallgatóktól. Dréger Lajos, a nagybányai Ipartestület elnöke, a tanfolyamban hallgatók nevében mondott köszönetet. Fekete Károly, az érmihályfalvai Ipartestület elnöke megemlékezett arról a zeretetről, amely az előadók részéről megnyitva volt és a hallgatók nevében dr. Szeghalmi Lászlónak, dr. Bangha Ferencnek és Pleskó Andrásnak egy-egy szép művészi kivitelű ajándékot nyújtott át. Dr. Szeghalmi László, a tanfolyam megszervezője mondott végül köszönetet a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamarának. Az ünnepély a Himnusz eléneklésével ért véget.

A tanfolyamon a következők vettek részt. Dr. Kiss Endre főjegyző, Patkás Sándor, Nagyné Létay Ilonka, Hant Ida (Nagyvárad), Fréger Lajos (Nagybánya), Pásztor Zsigmond, Sebő Endre (Szinérváralja), König József (Erdőd), Balogh Miklós (Élesd), Fekete Károly és Kovács Imre (Érmihályfalva), Novák Alfréd (Székelyhid), Kovács István és Mihalik József (Szatmárnémeti), Bódi Miklós, Asztalos Jenő, Csatári József (Nagyzalenta), Szűts Lajos (Margitta), Ráczkóvy Aladár (Máramarosziget).

Bál a Református Kulturpalotában

Február 22-én a nagyváradai ipartestületi szakosztályok műsoros bálja

MÁRCIUS 15-ÉN MEGINDUL A VASUTI FORGALOM OROSZORSZÁGGAL. Budapestről jelentik: A Pesti Tűzsdé értesítése szerint még december 15-én Moszkvába utazott vegyes szakértő bizottság tárgyalásait befejezte és hazakereszt Magyarországra. A sikeres tárgyalások realizálásaképpen a közvetlen vasuti forgalom Oroszország és Magyarország között Munkácson át március 15-én megindul.

Telf.: 18.01. Belvárosi Mozdó Rákóczi-ut 3.
Vasárnap utoljára

A láthatatlan ember visszatér!

Hétfőn
bemutató **Lányok a kirakatban**
Az olasz filmgyártás remeke

Korona Filmszínház
Telefon 13.51. (volt Dorian) Kossuth utca 1.

Sárga csikó

Cepreghy 100 arannyal kitüntetett színműve.
Legmagyarabb film. — Uj híradó, kulturfilm
és Baj van hawaii
Vasárnap előadások 11 órakor, 3, 5, 7 és 9 órakor.

APOLLÓ filmszínházban

A muzsika, a fiatalság, a humor, bakfissze-
relem és kamaszalmok varázslatos, felüdítő
remekműve

DEANNA DURBIN:

UDVARI BÁL

A visszatért magyar szövetkezetek kérdése

— Hozzászólás az általános rendezéshez —

(Első közlemény).

A m. kir. minisztérium 690—1944. M. E. szám alatt rendeletet adott ki, amelynek értelmében a visszacsatolt keleti országrészeknek Bihar, Szatmár, Ugocsa- és Máramaros-vármegyékhez tartozó területén működő szövetkezetek a rendelet hatálybalépésétől számított három hónap alatt kötelesek megszűntetni a külföldön (Románia) vagy a visszacsatolt keleti erdélyi országrészekben székhellyel bíró központban, szövetkezeti szövettségben (Nagyenyed, Kolozsvár), ellenőrző kötelekben fennálló tagságukat és kötelesek módosítani alapszabályaikat azokat a rendelkezéseket, amelyek az említett központhoz, szövettséghez vagy kötelekhez való szervezeti viszonyukat szabályozzák. Az említett négy megye szövetkezeti tehát szervezetenként a budapesti központhoz fognak tartozni. A többi erdélyi szövetkezetek sorsa eddig még ismeretlen.

A rendelettel kapcsolatban érdemes és időszerű foglalkozni a visszacsatolt területek szövetkezeti életével már csak azért is, mert a visszatérés ebben a vonatkozásban az anyaországbeli szövetkezeteket is érintő általános szövetkezeti kérdéseket vet fel. Adatainkat az erdélyi és általában a magyar, sőt az európai szövetkezeti mozgalom egyik legkiválóbb ismerőjéről szereltük, aki e tanulmány célját és következtetéseit illetően mindenben egyetért velünk. Az így nagy horderejtű és fontosságát teljesen átértő szerellett és odaadással ajánljuk az illetékesek figyelmébe. Reméljük, hogy kellő megértésre és értékelésre talál.

Aki nyitott szemmel!

figyelte az erdélyi és keleti részek magyarságának életét, az láthatta, hogy igazi nemzetmentő és fenntartó munka csak az iskolákban, az egyházak kebelében, a szövetkezetekben és más gazdasági célkitűzésű magyar szövetkezetekben folyt. Olyan természetes ez, hogy bizonyításra sem szorul. A vallásos hit, az írás-olvasás és magyar szó, az anyagi boldogulás mindmegannyi valóság, amelyből az egyének és a közösség élete szövődött és szövődik ma is. Aki ezeknek a valóságoknak szolgálatában állott, névtelenül, szürkén és ismeretlenül is a magyarság igazi vezetője volt.

Csak most látjuk igazán, hogy mit jelentettek magyar kisebbségi életünkben a szövetkezetek. Bennük teljességet ki nemzeti, népi egységünk és a gazdasági összefogás minden téren erősítette, edzete az ellenállást és teherbírást. Nem szabad szó nélkül elmennünk a visszatért szövetkezetek tanulsága mellett. Olyan értékeket képvisel, olyan gazdag erkölcsi tartalommal, olyan bőséges tapasztalatokkal áll most előttünk a vissza-

térti szövetkezetek egységes láborá, amelyből merítenie kell az egész nemzetnek, különösen pedig az anyaországbeli szövetkezeteknek. Nagy kár lenne mellőzni, vagy egyenesen hátrányosan megváltoztatni ezt a kialakult egészséges életformát.

Erdély és a keleti részek

szövetkezetei Romániában 1935-ig bizonyos fokig autonómiát élveztek. Az ellenőrzés az uniók hatáskörébe tartozott. Az uniók ellenőrzését a bukaresti országos központi intézet az egészséges decentralizáció, amelynek nemzetiségi jellege mindenben megfelelt a magyar kisebbségi érdekeknek, többszörös megszorításokkal a legutóbbi időleg fennállott.

1935-ben a kereskedelemügyi miniszter megszüntette az uniókat és az összes szövetkezetek ellenőrzését egy bukaresti központi szervezetre, a Központi Hivatatra (Oficiul Central al Cooperativelor) bízta. Ebben az évben törvényhozásilag rendezték a szövetkezetek ügyét. A román szövetkezeti törvény tulajdonképpen az angol, olasz, belga, svájci és francia szövetkezeti törvénynek sikerült összedolgozása. Az összedolgozást Mladenatz, Raducanu és Galan végezték. mindhárom országos hírű ismerősi és terjesztői a szövetkezeti gondolatnak. Ez a három tanár a legutóbbi időleg tanított a bukaresti szövetkezeti főiskolán. A román törvény tehát tulajdonképpen a fejlett nyugati szövetkezeti törvényhozás sikerült kivonata. Erdélyi magyar szövetkezeti szakértők is elismerik ezt. Eppen azért nem találhatunk abban semmi kivételt, ha intézményeire és intézkedéseire úgy hivatkozunk, mint követendő példára. A haladás törvénye, a politikai okosság, amely a szociális államesszme egyik alappillére nemcsak hogy megengedi, de egyenesen megkívánja ezt.

A román szövetkezeti törvény

országos csúcsszervei állított fel: a Szövetkezetek Országos Nemzeti Intézetét. Ennek ellenőrzése alatt állottak az egész ország területén működő összes szövetkezetek. A szövetkezetek vidékenkénti szövetségeibe tömörültek. Az erdélyi magyar szövetkezetek két ilyen szövetséget állítottak fel. Kolozsváron működött a „Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetsége” és Nagyenyeden a „Hangya Szövetkezetek Szövetsége”. A szászok szövetkezetei a nagyszabeni „Raiffeisen”-be tömörültek.

A szövetségek bizonyos fokú önállóságot élveztek. Ez az önállóság nemcsak gazdasági, hanem nemzeti téren is előnyösen nyilvánulhatott meg. A magyar szövetségeknek szabad nyelvhasználatuk volt. Hivatalos

nyelvük magyar volt. Levelezésük csak a hatóságok felé volt román. A könyvvizetést két nyelven végezték.

Mivel az egyes szövetkezetek ellenőrzését a bukaresti Nemzeti Intézet végezte, a szövetség csak irányította a hatáskörébe tartozó szövetkezeteket, továbbá gazdasági érdekeiket szolgálta. Így teljes odaadással végezte a fogyasztási szövetkezetek áruevellését, a tej- és termelő-szövetkezetek termékeinek értékesítését, a hitelszövetkezetek tokeellátását. A gyakorlatban a bukaresti Nemzeti Intézet ellenőrzése is tulajdonképpen a szövetségben keresztül érvényesült.

Az 1935-ös törvényt

1938-ban módosították először. Ez a módosítás még nem jelentett veszdelmet a kisebbségi szövetkezetekre, habár tagadhatatlanul ilyen szándékkal végezték. Az 1939-es módosítás azután arra kényszerítette a magyar szövetkezeteket, hogy a bukaresti Nemzeti Intézet delegáltjait fogadják be igazgatóságába. Minden igazgatóságba három — a sovinizmus szempontjából megbízható — román hazafit kellett befogadni. Elképzelhető, hogy mit jelentett ez a szövetkezetek életében, amikor életelemük az önállóság s ha még azt is hozzávesszük, hogy az egészek magyarellenes élet volt, akkor kétszeres tisztelettel állunk meg felszabadult szövetkezteink előtt.

1935-ig a szövetkezetek a régi magyar alapszabályok román fordítását használták. Ezek az alapszabályok annakidején, a magyar szövetkezeti mozgalom és törvényhozás első kor-

szakában jó szolgálatot tettek. De nem szabad szem elől téveszteni azt, hogy a magyar fogyasztási szövetkezetek törvényét 1875-ben alkották, a hitelszövetkezetekét 1898-ban. Ezért el kell ismernünk, hogy a szövetkezeti élet terén nagyon is előrehaladott nyugati államok törvényei alapján készült román törvény és egységes alapszabály haladást jelent a magyar szövetkezeti élet mai helyzetével szemben. Ne a román törvényeket, alapszabályokat vegyük át, hanem alkalmazkodjunk az idők követelményeihez és kapcsolódjunk be Nyugat szövetkezeti életének egészséges fejlődési irányába.

Előítélet nélküli

el kell ismernünk, hogy a román szövetkezeti törvény megalkotói illetve a nyugati szövetkezeti törvények összedolgozói jó munkát végeztek. A törvény, amelyet alkottak, jó. Ha tehát közhaj az a visszatért szövetkezetek körében, hogy továbbra is a román szövetkezeti törvény alapján működhesse, vagy a magyar szövetkezeti törvények átdolgoztassanak, ez nem a román törvényekhez való ragaszkodást jelenti, hanem azt a kívánságot, hogy álljon be a magyar szövetkezeti élet a fokozottabb fejlődés vonalába.

A visszatért magyar szövetkezetek közvetve érintkeztek ezzel a fejlődéssel, de mégis érintkeztek. Számukra feltétlenül visszaesést, vagy legalább is tanácstalan megállást jelentene az olyan rendezés, amelynek célja a mindénáron erőszakolt egységesítés lenne.

A visszatért szövetkezetekkel való találkozás a magyar szövetkezeti élet számára kiindulópontul szolgálhat egy olyan változásnak, amely általános megnyugvást hoz és nagy eredményekkel járhat.

POLYÁK ISTVÁN.

(Második közlemény következik)

Eljárás indult Ralea volt közmunka- ügyi miniszter ellen, mert nem tudott elszámolni ötmillió lei-jel

Súlyos büntetés vár Romániában azokra a szülőkre, akik nem tartják vissza gyermekeiket társadalmi mételetől

Bukarestből jelentik (NTI.): Királyi rendelettel, a Román Rend csillaga elnevezésű vitézi éremmel tüntették ki halála után a hadseregnek azt a 17 tagját, akik a januári nyugtalanság során életüket vesztették.

Bukarestből jelentik a MTL: A lázadókkal szemben erőlyes rendelkezéseket kiadhat a lázadók szeméjén kívüli azokra a vállalatokra, amelyeknél a lázadók alkalmazásában vannak valamint vállalatok vezetőire is. A nagyobb vállalatok vezetői éppen úgy mint a kisiparosok kötelesek szigorúan ellenőrizni alkalmazottaikat. Súlyos büntetésben részesítik azokat

a szülőket is, akik gyermekeiket nem tartják szigorú felügyelet alatt és nem övják a társadalmi mételetől.

Bukarestből jelentik a MTL: Ralea ellen sikkasztás és hűtlen kezelés címen eljárást indítottak azért, mert miniszter korában rábizott 5 millió leiről nem tudott elszámolni.

SORSJEGY bizományosokat

(nőket is) keresünk nagyváradon Bihar és Szilágy megyében.
Széchenyi sorsjegyruda
Rákóczi-ut 11.

Kit kövessen Bulgária?

A nagy dilemma és ami mögötte van

Irta: Csiszár Béla

Átmeneti csend után az elmúlt hét ismét a Balkánra irányította a figyelmet elsősorban Bulgáriára, ahol szokottan kiélestedtek a kormány kebelében az ellentétek, ami végül is szakításra vezetett a kormányelnök, Filov tanár és mezőgazdasági minisztere, Bagrjanov között. A fiatal, nagyképességű miniszter, aki egyike a legmarkánsabb bolgár politikusoknak s akire a világsajtó képviselői rástűtötték a „Bulgária titokzatos embere” jelzőt, nemrég azzal kellett — még pedig méltán! — feltűnést, hogy a bolgár képviselőházban közel háromszáz kisebb-nagyobb javaslatot nyújtott be tárcája vitája során, s ezeket a javaslatokat a képviselők többsége nagy helyesléssel is fogadta. A képviselőházi vitában azonban megengedte magának, hogy kritika tárgyává tegye a kormány gazdasági miniszterének politikáját s kifejtette, amint ez ismeretes, hogy Bulgária egész gazdasági politikáját új alapokra kell helyezni s fokozottabban kell példának venni a német és az orosz rendszert az ország gazdasági és mezőgazdasági életében. A felszólalás napokig volt témája a világsajtónak, de hogy Bulgáriában mennyien és mennyire helyezték Bagrjanov felszólalását, bizonyítja, hogy a képviselők azt kívánták: nyomassák ki kétszáz ezer példányban a miniszter beszédét és terjesszék az egész országban, Filov azonban gazdasági miniszterének a pártját fogta és sietett elni az alkalommal, hogy megszabadul hasson számára már terhesen agilis és aktív miniszterétől: lemondásra szólította fel Bagrjanovot, aki nem sokat tétovázolt, nem vont semmit se vissza, nem számom-bánomozott, hanem sarkonfordult és visszatért egyelőre razgradi mintabirtokára — erőt gyűjteni a következő küzdelemre.

Bagrjanov csak átmenetileg távozott, csak ideiglenesen vonhatja ki magát a bolgár közéletből, az ő helye ott van az élen, markáns profilja, nagyszerű mozgékony és friss egyénisége még egyeduralmukó tényezője lesz — talán nem is olyan sokára — Bulgáriának, Népszerűsége rendkívül nagy, hívei és a bolgár gazdák bálványozzák, legfelsőbb körökben is nagy megbecsülésnek örvend, legfeljebb ma nem tartják opportunusnak azt, hogy Filov helyébe már most öt ültessek, Filov politikailag szürke ember, nem pártpolitikus, az ő személye a legteljesebb semlegességet jelent, az egyik oldal felé sem tett kilengést, mélyszéges tartózkodást úgy német, mint orosz viszonylatban. Filov mindaddig, míg miniszterelnöknek nem hívták meg — ennek pontosan most egy éve! — egyáltalán nem foglalkozott politikával. A régé-

zet szakembere, elvonultan élt és dolgozott éveken keresztül, csak az a tudományok érdekelte; hatalmas kutatóutakat tett, tudományos dolgozatainak se szeri, se száma; sokat tartózkodott külföldön. — Németországban tanult egyetemi éve alatt! — azután a szófiai egyetemen tanított, később a bolgár nemzeti múzeum igazgatója lett, időközben az egyetem rektora is. 1938-ban lépett a politikába azzal, hogy elvállalta Kioszeivnov sűrgetésére a kultuszminiszteri tárcát. Szorosan véve ez sem volt politikai pozíció, de azután Filov professzor mind mélyebben „sodródott” a politikába s 1940 februárjában az uralkodó sűrgetésére viszont a miniszterelnöki pozíciót vállalta el. Az ország érdekei akkor egy pártekes felől álló, nem politikai szakembert kívántak az ország élére s Boris király választása Filovra esett, a szürke és becsületes egyetemi professzorra, akinek meg voltak a kapcsolatai Németországgal, (bár csak tudományosak) és közbecsülésnek örvendett.

Filov egyéve kormányozza hazáját és azóta nagy események történtek a Balkánon is. Románia kislármá zsugorodott össze, Görögország harcha keveredett Olaszországgal és Törökország hatalmas méretekben fölkétesítette gyverkezését s kiépítette kapcsolatait a brit birodalommal. Bulgária visszanyerte romániai területei egy részét, de Trácia kérdése még fájó seb továbbra is számára. Az ország helyzete kényes, mert három hatalom érdekei futnak keresztül rajta. Ebből a szempontból az látszik hasznosnak, ha a bolgár kormány élén határozott politikus, de politikailag szintelen egyéniség ül: ez az ország egy részének a meggyőződése. Az ország nagyobbik fele viszont azt szeretné, ha markáns, világosan állásfoglaló politikus ülne a kormányelnöki székben; legalább is belpolitikai tekintetben ez volna szerintük a hasznosabb és fontosabb. A külpolitikai szempontok egyelőre Filov pozícióját erősítik, bár van olyan megfontolás is, hogy Bagrjanov miniszterelnöksége azért volna jobb, mivel Olaszország és Németország rokonszenvezik a fiatal államterfiával s szívesen látná őt a vezetői poszton; vannak azután olyanok is, akik Szovjetországgal haladnának együtt szívesebben és a bolgár front erősítése érdekében a Moszkvával való kapcsolatok kiszélesítését sürgetik. Ezek nemrég a képviselőházban beadványt adtak át a miniszterelnöknek, amelyben kifejtik — különböző kényes kérdések felvetése után — hogy Oroszország az egyetlen semleges állam Európában és Bulgária számít Oroszország segítségére a balkáni béke fenntartásában.

Szódavíz
olcsón bármikor otthon készíthető
Palackok és szén-savpatronok kaphatók és cserélhetők

TÖRÖK
vas-, festék- és háztartási cikkek kereskedésében.
Rákóczi-ut 2. — Bazár épület.

Kit kövessen tehát Bulgária? Filov-t továbbra is, aki békét és nyugalmat, amellyel határozott semlegességet ígér minden irányban, de viszont politikája nem igen látszik előbbrevinni Bulgáriát sem belpolitikai, sem külpolitikai téren. Bagrjanovot, ezt a dinamikus és építő embert, aki világosan megvállalta, mik az elvei és világnézeti felfogása, melyik hatalommal kíván együttműködni és egyttaladni, vagy pedig Skanefff demokratapárti képviselőt és táborát, amely Szovjet-

orszország mellett már annyiszor szállt síkra?

Mi, akik a bolgár külpolitikát márdátváltból figyeljük, úgy találjuk, hogy Bagrjanov csak átmenetileg vonult el Razgradba és rövidesen eljön az az idő, amikor ismét visszatér az élre. Bagrjanov most ötvenéves. Eredetileg katonának indult, résztvett a balkáni és a világháborúban, a háború végén Boris király szárnysegéde, azután kilép a hadsereg kötelékéből, jogot, majd agronomiát tanult, nagy külföldi tanulmányutat tesz és végül is hazavonul szülővárosába, hogy birtokán gazdálkodjék. Valóságos mintabirtokká fejlesztte azt, majd sorra szervezi meg a gazdákat, szigorúan agrár alapon, gazdátársai bevalasztják a kamarákba, majd a képviselőházba is, ahol hamarosan nagy feltűnést kell lel-

Legnagyobb budapesti redőnygyár keres bevezetett képviselőt

Erdély részére. — Ajánlatokat: „Agilis” jelűre Tenzer hirdetőjébe Budapest, Szervita tér 8.

kes és alapos felszólalásaival. 1938-ban hívják meg földművelésügyi miniszternek. Most ünnepelte hároméves miniszterségét, amely alatt rengeteget tett a bolgár földművelés érdekében, hetenként sorra látogatta a különböző falvakat, személyesen adott tanácsokat, meghallgatta a panaszokat, eljár, intézkedett. Most, hogy visszavonult, Filovnak meg kellett nyugtatni a bolgár mezőgazdákat, hogy minden úgy lesz továbbra is, mintha Bagrjanov ülne a miniszteri székben és minden megtesznek, amit Bagrjanov tett. Ez rendkívül sokat mond és érzékel, teli, hogy Bagrjanov aligha pótolható. Rövidesen nemcsak az agráréletben, hanem az országos politikában is.

Hogyan készül a béli tudósítás?

A kedves hölgyek, akik heteken át uszletreméltó buzgalommal szervezték a béli, lelkiünkre kötötték, hogy a szerkesztőség okvetlenül képviselje magát ezen a minden jel szerint hatalmas társadalmi eseménynek ígérkező mulatságon, mert magyar kötelesség méltó beszámolót írni róla, szíveset, szépet, reszleteset, a megjelent előkelőségek neveinek kiemelésével, a nyitópárok teljes névsorával, az öltönyök szépségének esetelésével s rámutatva arra a sikerre, ami a társadalmat nem ismerő szervezők és rendezők odaadó munkáját koronázza...

Ebben nincs is nézeteltérés a saját és a rendezők között: Valóban figyelemreméltó és önmagában is érdekes esemény egy ilyen nagy, jótékony célú társadalmi megmozdulás; sokat és szépet kell írni róla. A szerkesztőség ki is küldi két legifjabb tagját, akik a legteljesebbek ezen a téren és akiknek, mesterségi nyelven szólva, résztartjuk a béli.

De az idősebbek is gondját viselik az ügynek, eifel felé tekintve zakót öltöttek, — nem táncolónak, szolgálati ügyben ez is elég, — s bekukkintanak a bálterembe: „dolgoznak-e” a fiatalok. Hogyne, ott vannak mind a ketten, az egyik épp a büffésében üdül, a másik csinos fiatal leánynak csapja a szelét, — minden rendben van, a bálból kiöregedett munkatársak hazatérnek család otthonaikba és a jói végzett munka nyugalomával húzzák a csendes reggelt.

Máskor ők az első reggel a szerkesztőségben, de most már hajnal felnyitáskor ott találják a legfiatalabbat, az egyik kiküldött munkatársat. — Most jövök a bálból, — mondja kókádán, elázva.

— Szép volt?
— Gyönyörű. Rengetegen voltak.
— Megtesz a beszámoló?
— Üh, gyökérintve néz maga elé, a tekintete elborult.
— Semmire sem emlékszem.
— Mars haza, aludni...

Nem is kérti magát. S most már a másik ifjú béli tudósító a szerkesztőség reménye. Mégis csak helyes jó bebiztosítani magát az embernek. Tizenkét óra felé jelenik meg a várracart II. sz. béli tudósító, előrehala-

dott szerkesztőségi órában, mikor már csak egész friss értesülések, nagy világesemények számára van hely.

— Mi van a tudósítással? — rohanjuk meg.

Elsápad, hebeg:
— Hát még nem csinálta meg az a részeges?... En két óra felé átmentem a klubba s akkor becsületesen megígérte nekem, hogy megszerzem minden adatot és elkészíti a tudósítást... En nem tudok egyetlen nevet se...

A szerkesztő csapkod, szitkozódik, honnan vegyen most ő béli tudósítást, mégis csak hallatlan, semmirevaló lump társaság, mit fog szólni a rendezőség? S lelki szeméink előtt megjelennek a rendező hölgyek, amint mély és indokolt szemrehányással illetik lapunkat:

— Így karolják fel önök a jótékonyági megmozdulásokat...

Szükség törvényt ront: a kontárs arohan a konkurrens laphoz, hátha az ottani tudósítók kiségitik, de azok se kerültek még elő, ott is nagy a lötös-futás: hogyan állítsák össze a béli tudósítást a kiküldött munkatársak részvétele nélkül.

Küldönc megy i. sz. béli tudósítónként, aki legfőbb reménységünk volt, kiverik az ágyból. Borzosan tá-melyog be, tele van szemrehányással, mégis csak hallatlan, hogy nem hagyják aludni az embert, de erőt vesz magán s társaságnak kezd, hogy összehívja az anyagot.

Ráborul a készülékre, borzú hangon érdeklődik különböző rendezők-nél a szükséges adatok után. Nehezen megy a jegyzetelés, bajos társ beszélőn felvenni annyi nevet, s halljuk, amint kilódozva herdegyeti:

— Hogy is van ez, kérem?... Tes-sék betűzni ezt a nevet... „B” mint borjú?

— Nem, — hangzik a válasz, — „D” mint disznó.

Szerncsére a telefon másik végén is megértéssel vannak mindenütt s készséggel állnak rendelkezésre. Felkettőre el is készül a tudósítás, kicsit zavaros, az igaz és sok fontos anyagot sorol ki a lapból, de seba-lyabb moradjanak ki világrészek beszámolásáról szóló hírek, mint egyetlen béli nyitópár nevei (j. b.)

VÁROSRENDEZÉS

Irta: PALCSIK SÁNDOR, városi mérnök

Városrendezés, városfejlesztés, városépítés, az utóbbi időkben a nyilvánosság előtt is sokat tárgyalt kérdés, tovább nem halogatható feladatként merült fel a város közvéleményében.

Tisztáznunk kell előbb azonban a fogalmakat, mert azok nem azonosak, legfeljebb fejleményei, egymáshoz tartozó összetevői egy város életének.

Komoly szakavatott kézzel és az összes tényezők összefogásával kell ehhez a kérdéshez hozzájárulni és főleg nem szabad ebből személyes ügyet vagy versengést csinálni, mert Nagyvárad egy ilyen nagy közösség jövője nem engedheti meg személyes szempontok érvényesítését egy újszázados fejlődésnek kiindulásánál.

Minden város

A település ösfokától kezdve, sokszor több ezeréves fejlődés eredményének köszönhető mai alakját és mai képére, fejlődésének minden fázisa fel van írva. Ez a fejlődés a múltban általában véve egyenlőtlenül fokozatos volt, vagyis mindig követte a gazdasági, politikai, népesedési, vagy hadi célok irányát. E szempontok azonban a múltban csak lassan alakultak ki, a városnak tehát volt ideje ehhez, a maga fokozatos építési lehetőségeivel idomulni és a fejlődés tempójába beilleszkedni. A francia forradalomban diadalra jutott gazdasági rend és az azt követő felfedezések: víz, villany, gőz, stb. gazdasági téren is revolúciót, oly rohamos industrializációt, valamint általános gazdasági fellendülést indítottak el, melyeket a városok, a maguk lassúbb építési tevékenységükkel már követni nem voltak képesek, azt előre nem látták, de arra nem is voltak berendezkedve.

Az elmúlt évszázadokban

is volt városrendezés és alkalmazták is, de oly általános és minden térre kiterjedő nem lehetett mint a mai, mert egyoldalú kérdéseknek, rendszeren csak részletek formájában megoldandó feladataiból állott. Egy város kialakulásának és fejlődésének feltételei igen sokfélék és ezeknek különböző időben és mértékben való behatásai határozzák meg formáját. Várossá alakulásának körülményeire a geológiai, geográfiai, meteorológiai, politikai, történelmi, népesedési, kereskedelmi, ipari, hadi, stb., állandóan változó mértékű, országos és helyi viszonyai döntő befolyással vannak. Helyzetét és kialakulásának módjait, két nagy behatás determinálja.

Frenczel Sándor

tükör és üvegsziszolda
Tábla-üveg nagy raktár
Képkerepezés
Melegágyrámák és üvegek
Nagyvárad, Szt. János u. 44-48.
Telefon: 19-13

Az egyik országos, vagy talán nemzetközi viszonylatban elfoglalt helyzete, a másik saját geopolitikai határainak terjedelme és viszonyai.

A második tényezővel

kell kezdenem. Egy város jelentőségét saját életterének nagysága, határainak alakulása és jelentősége emeli ki a települések városfokára. Minél nagyobb a geopolitikai határ és minél fontosabb annak a jelentősége, egy gazdasági rendszer életére nézve, annál nagyobb az első tényező vizsgálhatósága, következésképpen a város jelentősége annál nagyobb. Csak így érthető az, hogy városok 8-10-12 ezer lakossal sokszor nagyobb jelentőségűek, mint azoknál többször nagyobb települések.

S hogy ez így van, arra példaképpen talán éppen Nagyváradot lehet felhozni, mert a román megszállás életterének legjelentősebb részétől szakította el és még imperialista beavatkozás nélkül is kellett, hogy visszafelépüljön. Mert nem vitás az, hogy visszafelépült, hiszen a minden kis faluban megtalálható házhely parcellázások és családi lakóház építéskén kívül, itt komoly építkezés nem volt. De vigasztalja Nagyváradot az, hogyha nem is kapta vissza elvesztett életterét teljes egészében, ahhoz a multhoz képest mégis nagy gyarapodása van, melynek városfejlesztő hatásai rövidesen érezhetőek lesznek.

Az első tényező

a geopolitikai helyzetből adódó jelentőségnek nemzetközi viszonylatban való hatása, vagy fordítva a nemzetközi viszonyoknak egy városra való hatása. A két tényező rendszeren párhuzamosan jelentkeznek, de néha egymástól függetlenül is kialakulhat.

A mult században felszaporodott városrendezési kérdések eredményeként különböző elvek és rendszerek keletkeztek, rendszeren egyének szűk körben szerzett tapasztalatai alapján. E rendszereket szerzte a világon, a városrendezési kérdéseknek fellépő aktualitása miatt, nyakló nélkül alkalmazni kezdték, figyelmen kívül hagyva a városok multbeli kialakulásának és fejlődésének irányát, illetve a minden városnál megtalálható helyi adottságokat. Eredménye természetesen a félig, vagy rosszul megoldott kérdések tömege, papiros megoldás volt és ma megint ott tartunk, hogy a városrendezés kérdése a világon ismét aktualitást nyert.

Nem gondoltak arra,

hogy két város egyforma nincs és hogy ez a hasonlíthatatlanság nem véletlen, vagy szándékosság, hanem a minden városnál másképp jelentkező tényezők különböző hatása. Nem keresték a különbségek okát, mert akkor arra is rájöttek volna, hogy nem lehet egyformán rendezni sem.

Hogy a városrendezési kérdések megoldása nem volt sikeres, az annak is eredménye, hogy a mult századokban megszokott módon, a felmerülő kérdéseket egyoldalú szempontok szerint oldották meg. Rendszeren építőművészeti feladatnak tekintették és alkottak tetszetős alaprajzokat, sugár és körútrendszereket, melyek a rajz-

papíron, vagy most már repülő perspektívában ugyan tetszetős formákat mutattak, de semmi közük sem volt a fentebb említett szempontokhoz, de nem is teljesítették a nekik szánt feladatot.

Nem is feleltek meg, mert ott is olyan megoldásokat erőszakoltak, ahol a helyi adottságok, a fejlődés irányvonala nem egyezett meg az alkalmazott rendszer lényegével. Nem lehet egy magyar várost olyan szempontok és tervek szerint rendezni, mint London, Páris, vagy Berlin, de még csak Budapest sem, mert nemcsak kulturális, hanem gazdasági és minden egyéb adottságai mások.

Az ott érvényes szabályok

a helyi kivitelezéseknél, már ügyvis rendszerint megalkuvásszerű engedelményekkel kerültek megvalósításra, de még így is alig megoldható kérdéseket hagytak az utókorra. Lássuk például Budapestet, ahol az Andrásy-út sehonnán sehová vezet, a Rákóczi-út nekivezet a Gellért-hegynek. Szegeden a gyönyörűen megtervezett körutak lakó utcák lettek és hogy helyi vonatkozású adatot is mondjak. Nagyváradon a város-terengely a Szent László téren széjjel török, stb.

Magyarország a mult századbeli fejlődésével fokozott mértékben esett abba a hibába, hogy városai: szabályozásánál nem vette figyelembe a mult tanulságait. Városaink képe azért nem egyenes, benne a nyugat és kelet, a mult és jelen keveredik.

El kell azonban ismernünk, hogy ez a lázas alkotás, hatalmas fejlődés, kútforrása is volt, de a hatalmas fejlődés mellett sok értékpusztítással is járt, mert megsemmisített oly jellegzetességeket, olyan művészi és történelmi emlékeket, melyeknek kifejező volta csak emelte volna városaink szépségét, értékét és speciálisan magyaros jellegét. A mindenáron újat alkotás még nem jelent haladást, mert hiszen az új nem mindig jó is és a mult megbecsülése viszont nem jelent következképpen visszamaradottságot, legfeljebb hagyománytisztelést. És csodálatos, hogy a haladást zászlóvivőiként emlegetett nyugati nemzetek becsülték meg leginkább multuk értékeit, tudván azt, hogy annak tisztelete és tanulságai adják meg haladásuk feltételeit.

A városrendezés

éppen a mult században felszaporodott feladatok hatásaképpen vált tudományos kérdéssé és mai álláspontján már igyekszik mindazokat a hatásokat kikutatni, melyek városaink kialakulását eredményezik.

Irányelve az, hogy ki kell kutatni és meg kell előbb ismerni minden város keletkezésének és eddigi fejlődésének lehetőleg összes körülményeit, mert csak ezek ismeretében oldhatók meg a mai kérdések úgy, hogy azok bele is illeszthetők a fejlődés vonalába.

Ez kissé nehéz és szövevényes feladat, de megoldható, ha résztvesznek benne mindazon tényezők, melyek-

Almásy lakatos
szerelést, javítást vállal
Rimanóczy u. 10 sz.

WIENER

MESSE

(bécsi vásár)

1941 március 9-16-ig

Diamentes vizum
Vasúti kedvezmények

Jelentkezési határidő: Febr. 12

Felvilágosítást nyújt:
a Wiener Messe magyarországi kirendeltsége, Budapest, V., Vörösmarty tér 1. Hamburg—Amerika Linie, tel. 183-059, a Nemet Birodalmi vasútak idegenforgalmi irodája, Budapest IV., Váci-utca 1-3. telefon 180-229 és az összes IBUSz utazási és menetjegyjrodák.

nek működése befolyással van a város fejlődésére.

Mindezen kérdéseket a magyar műszaki világ felismerve, sürgető kérésére a törvényhozás megalkotta az 1937 évi VI. t. c.-et, mely hivatva van a kérdésben, egységesen speciális magyar jellegű megartó szellemben rendezni városainkat.

A megoldandó feladatok

sokasága, az idő sürgető haladása és a kérdés terjedelme, most már halaszthatatlanná teszi Nagyváradon is az előmunkálatok megindítását.

Ha azonban hozzá akarunk fogni első kérdésként a város vízszintes és függőleges felmérésén kell kezdeni. (1. §.) Ezzel paralell indulhat el a városfejlesztési program, az összes befolyásoló tényezők bevonásával való megállapítása (1000/1938 I. M. 1. 2. 3 §.) majd ezek után a városrendezés általános terveinek beszerzése (4 §.) és végül a részletes rendezési terv elkészítése (5 §.)

Nagyvárad jelenlegi városrendezési helyzete aránylag szerencsés, mert a települések alakításától eltekintve itt komoly városrendezés még nem volt, tehát itt meg van a lehetősége annak, hogy amit a városrendezés tudománya az utolsó évtizedekben alkotott, az itt maradéktalanul megvalósítható legyen. Nincs olyan szabályozási terve, ami a mult század hibás elvei alapján elrontotta volna a város képét, tehát a város mindama szépségei, melyek Váradot oly vonzóvá és nagyarrá teszik, maradéktalanul ki-fejleszthetők.

Szerencsésje volt, hogy a román impérium és annak exponensei nem nyúltak balkáni kézzel történelmünk e szent helyéhez, mert így legalább 22 évvel később is, de folytathatjuk városunk nagyra és széppé tételének dicsőséges munkáját.

Meggyőződésem, hogy Nagyvárad közönsége ebben a legteljesebb odaadással segítségére lesz a város vezetőségének és a megvalósítást irányítani hivatott mérnökeinek, mert a mindannyiunk szívében élő város-szeretet lesz csak alkalmas arra, hogy Váradot ismét hazánk egyik vezető emporumává tegye.

„Hazafias kötelesség“

Evek hosszú során át azt hittük — naiv lelkek, — hogy úgy körülbelül tisztában vagyunk a hazafias kötelesség fogalmával. Így például: hazafias kötelességnek tartottuk — természetesen idegen állami keretek között is a magyar haza iránt — a többi között anyanyelvünk fenntartását, ápolását a családban, iskolában, szűkebben, sajtóban stb., szóval: a szabványosított lehetőségek legszélesebb határáig. Ilyen kötelességnek tartottuk továbbá iskoláink, felekezeteink támogatását, egymás segítségét, a közösségi érzés ápolását és annak a gondolatnak állandó ébredését, tudatosítását, hogy mindez csak átmenet, még ha — őrizzen Isten — újabb hárs esztendő sorakoznék is a már lepergett kisebbségi évekhez. Most pedig mindezek a kötelességek majd átértékelődnek, átférfolmánynak, annak megfelelően, hogy immár mi is a magyar haza határai és állami keretei között élünk; vagyis, a kisebbségi magyar hazafias kötelességei átalakulnak a többségi magyar hazafias és állampolgári kötelességeivé.

Ezek voltak a mi elképzeléseink. Most azonban egyszeriben minden megváltozott.

Jönnek nagyhangú, vagy szépszávu, erőszakos, vagy behizelgő modorú pesti, vagy vidéki úgynökök és egyéb zaklató elemek, s új leckét adnak nekünk a hazafias kötelességből. Például:

A felszabadult váradi polgár gyantulánul megy az utcán és egyszerre a mellének ugrik elaki. Az illető rendszerint hölgy és ezt mondja:

— Ez hazafias kötelesség!

A polgár még lélegzethez sem jutott, s a hölgy már fel is tűzött a mellére valamit. Titokban, félszemmel odasandít, hogy legalább lássa, mi az. Mondjuk: egy egészen kicsiny nemzetiszínű kokárda. A szent színek iránti tiszteltetlenség — no meg, ha már hazafias kötelességre hivatkoztak! — a polgár meg sem kísérel, hogy visszautasítsa, hanem féltékeny megkérdezi:

— Mennyit kell fizetni ezért?

— Amennyi tetszik — hangzik a megnyugtató válasz. Am, ha a polgár erre megkönnyebbülten és pénztárcáját tartalmának megfelelően átnyújt a fillért, ismét lecsap rá a végzet, mely a hölgy méltatlankodó hangján jelentkezik:

— Kérem, ötven fillérenél kevesebbet nem lehet adni.

Hogy ezt ki írja elő, arról szó sem esik. Elég az hozzá, hogy a polgár — nemzetiszínű szalagról lévén szó — szígyenli azt mondani (hiszen éppen ez az üzleti számítás alapja), hogy akkor sajnálja, de nem vásárolja meg. Előhotorja hát egyetlen ötvenfilléresét, amin esetleg kenyeret akart venni és odaadja. Azután hazamegy abban a nyugodt tudatban, hogy nem tudta meg hazafias kötelességének teljesítését.

Az még csak eszébe sem jut, — hiszen olyan jóhiszemű! — hogy talán nem is egyébről, csak valami egyéni akcióról van szó. Hiszen az illető hölgy meg sem nevezte a célt, amelyre ötven fillérekkel áldoznia kinek-kinek hazafias kötelessége. Vagy csak talán nem a nemzetiszínű kokárda a cél? Hiszen azt mindenki beszerezte még a bécsi döntés utáni első holdog napokban, amikor még román rendőrök és katonák álltak posztján ebben a városban s amikor

erre a „hazafias kötelességre“ még senki sem figyelmeztetett!

Otthon a polgár hozzájárul ebédje elfogyasztásához, abban a jóleső tudatban, hogy mostmár senki sem háborgatja. Alig emeli azonban a szájához a kanalat, — csengetnek. Ismeretlen férfi, vagy nő lép be, s a társaság végett valami ívet tol a megriadt polgár orra elé. Valamilyen szociális céllal mormol s a polgár magyarázatra és hazafias kötelességére hivatkozik. Az egészről csak az tűnik ki világosan, hogy havi egy-két pengő fizetését kell vállálnia; mégis — bár a célt sűrű köd takarja — a polgár hazafias és magyar kötelességének tartja, hogy az ívet átírja. Hogy tulajdonképpen mit is írt alá, az csak néhány nap múlva derül ki, amikor a posta csomagot kézbesít címére. Tartalma: könyv. Súlya jó néhány kilogramm. Almélkodás, tiltakozás, ájuldozás — míg végre is a polgár megtudja, hogy pusztán hazafias kötelességből Iksz Ipszilón pesti író összes műveit rendelte meg azon a bizonyos íven, megszámlálhatatlan havi részletre. Szabadkozhat most már, hogy ő bizony nem ren-

Február

12.

UJSÁGÍRÓ-BÁL!

A farsang legfényesebb mutatsága az Ujságíró Otthon összes termeiben

delte meg; szaladhat fűhöz-fához: a részleteket fizetnie kell, ha nem akarja, hogy ráadásul még egy pört is akasszanak a nyakába...

Nos, kedves úgynök urak és hölgyek — ez így nem mehet tovább! Szépen kérjük Önöket, — egyelőrel — hogy hagyjanak minket békében. Vagy ha mégis megtisztelnék bennünket nagybecsű látogatásaikkal — hiszen ez a foglalkozásuk — akkor éljenek tisztességes üzleti eszközökkel és mondják meg nyíltan, egyenesen, hogy ennek, vagy annak a pesti trónok könyveire gyűjtenek előfizetőket. Az azután már az önök rábeszélőképességének a dolga, hogy ily módon miként sikerül a kiszemelt áldozatot a rendelési ívek aláírására bírniök. De semmiestre se adjanak nekünk leckét a hazafias kötelességből, s az ilyen jelszavakat, mint: „hazafiaság“, „magyar kötelesség“, „szociális szempont“ — ne állítsák

saját üzleti érdekeik szolgálatába. Hasonlóképpen önk is kedves kokárda-árusító hölgyek, máskor jelöljék meg — és kívánatra igazolják! — a célt, amelynek oltárán ötven fillérekkel áldozunk ön szerint hazafias kötelesség. De annak elbírálását bízva reánk, hogy az ön által megnevezett cél előmozdítását mi is hazafias kötelességnek tartjuk-e.

Mert a hazafiaságra, magyar kötelességteljesítésre, szociális szempontok figyelembevételére, magasabb nemzeti és állami érdekből ma oly nagy szükség van, hogy azoknak üres jelszavakként, lépten-nyomon való elpuffogatása és apró üzleti érdekek szolgálatában történő elkoptatása, sőt: kompromittálása — már-már büntetendő cselekmény!

FODOR VIOLA

Feladé: Bánk Bán...

Válaszfizetett távirat érkezett Horváth Imre barátunk címére szerkesztőségünkbe Novák Kálmán krasznai plébánosól, aki a tehetséges költőnek iskolatársa. Közös osztálytársuk iránti érdeklődött a sürgönyben, amely így hangzott: „Azonnal közöld velem Katona József címét“.

Valóban nagyon sürgős lehetett az ügy, ha már a krasznai lelkes választófizetett távirat feladására tartozta el magát... Horváth Imre rendes körülmények között naponta bejár szerkesztőségünkbe, de néha megtörténik, hogy két-három napon át nem jelentkezik s ezért felhatalmazott minket, hogy bontsuk fel leveleit, s ha sürgős természetű az ügy, azonnal értesítsük. E felhatalmazás alapján felbontottuk a választófizetett táviratot is, amely szerkesztőségünk egyik csínytevő tagját kedves és ártatlan tréfára bűntöngőzte. Rárta a választávirat blankettára:

„Katona József 1830-ban meghalt, keresd a Parnasszuson Bánk Bán“

Es gyorsan el is küldte a táviratot, amelynek feladójaként a legnagyobb lelkinyugalommal odakanyarította: „Bánk Bán, Szilagy Dézso utca 5“.

Kis idő múlva, midőn Horváth Imre bekopogtatott hozzánk, nagy himezve-hámozva elmondtuk neki a történeteket. Kétségbe volt esve.

— Rettenetes, — tépte a haját. — A krasznai plébános a legjobb könyvvásárlóim közé tartozik. Minden új verskötelemet megveszi... És most rám haragítottatok.

— Legalább tudsz Katona József közös osztálytársatok holbirtáról? — vizsgáltuk.

— Fogalmam sincs merre jár. Alig emlékszem már red.

— Akkor nincs semmi baj. Bár érsz lelvén is megírni ezt.

A krasznai plébános azóta bizonyára megkapta a táviratot, s csak később fogjuk megtudni, nem haragudott-e meg érte. De ha megnehezített volna a tréféért, kiengeszteljük itt közöljük: jelentkezék a táviratilag keresett Katona József.

Burgonya — a magentai csatáról szóló hivatalos hadijelentésben

A román közigazgatás által „kirostált“ iratok a váradi piacon

... Hol volt, hol nem volt, egyszer a váradi városházán egy böcs Primár, aki a városi levéltár féltve őrzött irományai között soknak találta a magyar vonatkozású írásokat és kiadta a szigorú rendeletet, hogy ki kell rostálni a felesleges írásokat és el kell adni azokat makulatúrának. A parancsot hamar követte a tett és a városi levéltárból szekérszámra hordták el a kofák, piaci-árusok és mások a papírosát. Azzal természetesen nem törődött a vevő, hogy történelmi érdekességű iratokból papendeklit gyártanak-e, vagy „stanieli“ lesz belőlük, a vevőknek csak az volt a fontos, hogy olcsó papírhoz jutottak; a város primárjának pedig örömet okozott, hogy ezeken a hajlíthatatlan váradi magyarokon így is üthetett.

Evekkel ezelőtt a piacon egy gyümölcsös kofánál vásároltam egy fél kiló almát. A stanieliban, amikor otthon szétbontottam. II. József császár egy sajátkezűleg aláírt okmányát fedeztem fel. Most aztán egy újabb ilyen városházi „kimustrált“ levéltári aktára bukkantam egy kiló krumpli jóvoltából. A krumplit hozták a piacról, nem mondom, hogy épp olcsó lett volna, de elég jó krumpli volt és a papír, amibe csomagolták, külön örömet szerzett. Mert ez a „stanieli“ is még a román világban kismennyiségű városházi papírosból volt összeragasztva és amikor szétbontottam — legnagyobb meglepetésemre a magentai csata híteles veszteségajstromát találtam benne.

Mint tudjuk, a magentai híres csata 1859 június 4-én zajlott le Milano tartományban. Az olaszok és az osztrák armádia álltak szemben egymással és az olaszokat még III. Napoleon is segítette. Gyulai vezérlete alatt álló osztrák sereget Magentánál verték meg döntő csatában s a győ-

zelem után Mac Mahont magentai herceggé is nevezték ki. Hogy III. a Napoleon csapataival egyesült olaszok milyen erővel támadtak, ez a napfényre került veszteségi lista is bizonyíthatja. A nyolcvankét esztendő hadijelentés ugyanis — amibe krumplit csomagoltak a piacon — a következőképpen hangzik:

A bécsi hivatalos újságnak ma esti lapja a Magentai ütközetnél veszteségünkről körülményes és pontos jelentést hoz. A halottak összes száma 63 tiszt és 1302 köztiszt, a sebesülteké 218 tiszt, kik közül 5 tábornok és 4130 köztiszt; a hiányzók száma körülbelül négyezerre megy, mely szám azonban az ütközet alatt csapataiktól elszakítottak és pillanatra szétvertéknek lassankénti visszatérte által már is leszállott, és hihetőleg még jobban leszállani fog.

A hiányzók aránylagos nagy számának oka leginkább a heves csatázás közbeni felette sebes és vakmerő előnyomulásban, valamint azoknak a fősereggel a helyi viszonyoknál fogva igen nehezített egyesülhetésében keresendő.

A tisztviselői feltehető nagy veszteség igazolja a tiszteknek az eddigi jelentésekben kiemelt minden dicséretet felülmúló vitézségét, kitartását és lelkes bátorságát, mely a köztisztelet elszánt vakmerőségével méltó párhuzamban áll.

Kiadottát a cs. k. helytartósági osztály elnöksége által Nagyváradon, június 19-én 1859-ben.

Eddig szól a teljes épségben maradt s német és magyar nyelven írott magentai hadijelentés. Amiről szól: már régen történelem. De történelmet jelent az is, hogy milyen különös módon került elő ez az írás a váradi piacról...

(h. 6.)

TANÍTÓ A TANÍTÓHOZ

Írta: PAÁL ELEK (Kézdivásárhely)

A közéletnek vannak olyan elrendezni való ügyei, melyek annál könnyebben és eredményesebben megoldhatók, minél kevesebbet foglalkozik velük a nyilvánosság. Híjennek tartom az erdélyi tanítói állások betöltésének kérdését s az ezzel kapcsolatos áthelyezések ügyét is. Az események azonban úgy sodródnak, hogy a béke, a testvéri szeretet, a kölcsönös megbecsülés s a megnyugvás érdekében indokoltá teszük ezt a rövid tárgyilagos hozzászólást.

Az említett tanítói állások betöltése s az ezzel kapcsolatos áthelyezések a magyar közoktatás zavartalan működésének érdekében történnek. Meg kell indulnia és zökkenés nélkül tovább kell haladnia a hatalmas nagy gépezetnek. Annál lassabban halad az előre, minél több benne a jóakarató körülmény. Mint minden emberi munka, úgy ez sem lehet annyira tökéletes, hogy minden igényt kielégítsen. Sebket ejt, kisebb nagyobb áldozathozatalt kíván. Csak az elrendezés végén lehet majd megállapítani, hogy ez, vagy amazi érdemén felül érte a jutalom, míg a másik, ki többet érdemelt volna, hátrányosabb helyzetbe került.

Vannak a saját életsorsunk elrendezésének kitünő művészei, kik magyar érzésű és titkos vagyakozásuk ügyes leplezésével, de annak feladása nélkül, kitünően tudtak alkalmazkodni, sőt alkalmazkodni is. Megszerezték minden lehetséges összeköttetést, hogy a román éra alatt is élen maradhassanak. Ezek most sem fogják alul maradni, mert mint említém, az élet élésének művészei. Az övék az első magyar ruha, a legszelebb nemzeti szalag stb. Tehetik is, mert ügyesen tudtak védekezni a leszegényedés ellen.

Vannak emberek,

őkik túllétek a célon. Magyar érzésüket egészen eltemették, szembe helyezkedtek a magyar érdekekkel s önkény, felajánlották munkájukat kértelenül is a magyarság letörésére. Ezek most ne verjék mellüket, hanem viseljék el megadással a sors mostohább kezét. Ez a legjobb szolgálat, amit ma a nemzetnek tehetnek.

Vannak olyanok is, akik le nem írható nehézségek közt élték át a 22 esztendő, de így is 4, 5, 6, 7 gyermeket neveltek a nemzetnek a „fizetés” nevet meg nem érdemlő csekély jövedelemből. Ezeknek bele kel törődniük abba, hogy ezután is hátrányosabb helyzetben fognak maradni, mert nem művészek. Le vannak szegényedve, sőt rongyosodva is. Ez pedig az előrelépés igen komoly akadály, mert bármennyire hangoztatják is, hogy nem a ruha (illetve a ruha) teszi az embert, a szegénység tele van gatlásokkal. A rendezett viszonyok közt élő ember u. i. ösztönyszerűen tartózkodik attól, akin a szegénység nyomai látszanak. Hiába leplezzük, mert olyan erős ösztöne ez az embernek, hogy csak a nagyon kifinomult s az ezer jelki jósággal megáldott emberek tudnak ezen felül emelkedni. Pl. egy vezető ember így fogadja a hat gyermekes felekezeti tanító viseltesebb ruhában je-

lentkező tanár fiát: „Nagyon furcsa divatja van a tanár úrnak az öltözködésben”. Igen, nagy seb ez a küzködő apa szívében. De erről se kisimem tehet, mert ez emberi ösztön, melyet a szükséges helyzetismeret hiányában nincs mi korlátozhat. Ez a csoport, bár ő hozza a legnagyobb áldozatot, nehezen tud bekapcsolódni az összeköttetés fonálába. De a nemzet érdekében hozott áldozat akkor sem vesztü értékéből, ha nincs méltányolva, vagy megjutalmazva.

„Mi nem sebket ejtünk, hanem sebket gyógyítani jöttünk”. Ezzel a jelszóval váltott meg, emelt föl s ölelt keblére minket az anyaország. Kell-e emelt szövb, magyar bicsülettel kijelentett nyilatkozat?

A sebket gyógyítása

annál eredményesebben és gyorsabban menne, minél kevesebben voltak a felületesen kapcsolók, a rossz informálók, akik még ma sem veszték komolyan azt a súlyos felelősséget, amellyel a nemzetnek tartoznak.

Az anyaországbeli tanítóknak az erdélyi részekbe való áthelyezése igen helyes elhatározás. Hadd valószínűleg meg minél hamarabb a „Egyen úgy, mint régen volt” vágyunk, azaz: minden magyar tanító előtt legyen nyitva az ország egész területe. Hadd jorjunk egybe, hiszen mindnyájan egy sokai szenvedett édes anyának egyenlően szeretett gyermekei vagyunk, akik között semmi szétválasztó akadály nincs. De mint minden emberi szép elgondolás, úgy ez sem megy anélkül, hogy valami keserűbb iz ne vegyüljön bele. Ilyen az a tán jó szándékkal, de semmi esetre sem kellő megtartással útjára szabadtott indokolás, mely szerint erre azért van szükség, mert az erdélyi tanítók nem tudnak megfelelni a modern magyar tanítás követelményeinek. Nem tudom honnan származik ez. Felelős körökből semmi esetre sem, mert ott már előre számolt vettek volna azzal, hogy ez az ellentét magvái feltétlenül el fogja hinteni s az egybeolvadás helyett szétválasztja a testvéreket, sőt egymás ellenségeivé teheti őket.

Így az anyaországbeli tanítók

azzal a léves hittel jöhetnek ide, hogy a székely tanítók csak amolyan másodrangú tanítók, kiknek kioktatására, vezetésére és irányítására ők vannak hivatva. Az idevaló tanítóból pedig azt a szintén léves érzést váltja ki, hogy az ő 22 éves nemzetvédő munkáját semmibe sem

veszik, sőt elmaradt, másodrangú tanítónak tartják. Aki ezt az indokolást hirdeti, vagy elfogadja, az nem ismeri a székely tanítóságot, eddigi munkáját lebecsüli, képességeit nem akarja meglátni éppen annak a korának küszöbén, amelyben megmutatott, hogy kétszeresen, háromszorosan is többet tudnak dolgozni, mint mások s a pedagógiailag lehetetlennek látszó feladatokat is meg tudják oldani. Képtelenség hangzik, de minden bizonyítékkal alátámasztott tanuskodik, hogy a magyar nyelv tanítása meillett még a román nyelvet is jobban meg tudják tanítani, mint a regáli tanítók. Pórnán farspaktor kijelentése az is, hogy a y (magyar) tanító tanítómódját nem az a bizodalja, mint ha erre szulésig volna, hanem azért mert tanulni akar jöke.

Sohase tudom elalajteni a székely tanítók jász (szász) tartományát, hogy a sok tartományozás után a székely tanítók tanítói ismétellen és Isten tudja hanyadítását újból berendelték. Itt, mint legnagyobb tanító testület, a csiki tanítóság vezet. Ilyen kultúr hadsereget el sem tud képzelni az, aki nem látta. Mindenik képzett, sőt kiváló tanító, ki rajta tartja kezét a világ eseményeinek átörén. Vasfegyelm van köztük, melynek az öntegyelemzés az alapja. Minél jobban üldözik, vagy megolázzák, annál magasabbra emeli bicske öntudatos magyar fejét; ellenállása annál rugalmasabb. Ha jogai bék megsejtik, idegen jengében is sztrájkba lépik. Tanul románul is, mert kell tanulnia, de a fő az önképzés: a magyar nevelési rendszerről való tájékozódás. Minden 2-3 este előadásokat hallgatnak. Vannak ezek tartására kész és képes emberek s vannak még öreg fejjel is tanulmányok. Az előadásokat magyar irodalmi, magyar nevelésügyi kérdések, a magyar helyestrás és a magyar énekköltés módja s annak anyaga szerepelnek. Itt tanulják meg a karvezetés helyes módját, innen viszik haza az énekkori partitúrákat, stb.

Az odaválókát meglepi

a fegyelmesség, a becsület, az intelligencia, amit a magyar tanítók képviselnek. Próbálják utánozni őket, de nem sikerül. Sohasem éreztem oly eleven erővel s annyi életenergiával végig szaladgálni lejemtől kis ujjamig valamit, amit röviden magyar nemzeti öntudatnak nevezhetnek, mint a tanítók körében és sohasem látom oly prófétai megvilágításban, mint itt, hogy nem vesztet el az a nemzet, akiknek ilyen tanítói vannak.

A székely tanítók, ügyszólva magukra hagyva is, még a lehetetlennek látszó dolgokat is meg tudták oldani. Különbösen meg kell nézni a telekezeti iskolákban elért eredményeket. Ez lejár minden vitát.

Ezek a tanítók nem engedhetik meg, hogy olyan közvélemény alakuljon ki róluk, mintha nem tudnának megfelelni az új követelményeknek.

Jöjjenek tehát az anyaországbeli kártársak! Ölelő karokkal, mint testvér a testvért várjuk csak a béke és szeretet nyelvében arra kérjük őket, mondjanak le arról, hogy minket ok-

Figyelem!

A budapesti

MERINO

posztókereskedelmi r. t.

Nagyváradon

Rákóczi-ut 3. sz. alatti fióküzlete

megnyilt

Raktáron: férfi és női gyapju szövetek

Szolid árak! :- Pontos kiszolgálás!

lassanak s hőlmi elmaradott kártársaknak tekintsenek. Egyébként, ami újat hoznak közénk, mi értékeljük, de egyben igyekeznünk is fogunk, hogy azt tőlünk telhetően viszonzhassuk is. Ez a haza javát fogja szolgálni. Azok a tanítók, akik román falvakba kaptak kinevezést, fogadják zügolyódás nélkül beosztásukat. A nemzet őket választotta ki fontos céljainak végrehajtására. Nem nehéz belátni, hogy ide azoknak kell menniük elsősorban, akik ismerik a nép nyelvét. Igen jellemző dolog lenne, ha nem akadna erre vállalkozó. Ők a tanítóság frontarcosai, akik a leg többet tehetik a nemzeti ügyért. Ez felemelő és megtisztelő megbízás. Itt az a kérdés merül fel, hogy az illetők tudatában vannak-e küldetésük fontosságának, rendelkeznek-e nehéz feladatuk megoldásához szükséges készséggel, egyéni értékekkel, tudnak-e környezettükre olyan hatást gyakorolni, hogy a felelősen politikusok által 22 év óta mesterségesen szított gyűlöletet megtörjék s hogy a megtévesztett emberek bennük helyes képet kapjanak az egész nemzetről.

Nem ők az elsők,

kik ilyen feladatra vállalkoznak, mert az idősebb tanítók is működtek annakidején nemzetiségi vidéken, hoi értékes munkát végeztek. Magam is 15 évet töltöttem a románság között. A munka eredményéről csak annyit említek meg; hogy a legnehezebb időkben a román pap ölébe vettem s a helyi vezetők előtt kijelentettem, hogy nem az igazi magyarok a románok ellenségei, hanem azok, akik érdekből lettek magyarokká anélkül, hogy a magyar becsületet is átvették volna. Eljövetelemtkor kezemet, kábátomat, mellényemet összcsokolgatták s, 20 év után is egyik vezetőjük messzeföldről meglátogatott, könnyes szemekkel ölelt meg s hálás szívekkel meglegette s köszöngette ottani munkámat. Azt mondta, hogy mióta eljöttem, azóta nem volt még igazi tanítójuk. Pedig én magyarul tanítottam annakidején s a magyar haza szeretetére neveltem őket, míg az utánam jövök románul. Nagyrománia szeretetére neveltek volna, ha tudtak volna nevelni.

Ezt a pár szót nem öndicséret kedvéért mondtam el, hanem azért, mert éreztem, hogy iránymutatónak el kell mondanom azok részére, akik román falvakba vannak áthelyezve. Isten áldása legyen munkájukon.

35 perc Kolozsvar

70 perc Budapest

85 perc Marosvásárhely

repülőgéppel.

A Magyar Légiforgalmi r. t.

Járatat télen is közlekednek.

Felvilágosítás: Rákóczi ut 10. sz.

Telefon: 11-17

1841 1941

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK

Alapított 1841-ben kelt királyi szabadalomlevéllel.
Alaptőke és tartalékalapok: P. 52.900.000

NAGYVÁRADI FIÓKJA

Bémer-tér. — Telefon: 10-31.
Sürgőny cím: „COMMERZ“

Az intézet nagyváradfi fiókja 13 évi kényszerűsünetelés után újból megkezdte működését

Betéteket előnyösen gyűmölcsöztet. — Ingatlanokra előnyös kölcsönöket nyújt. — Bankszerű hiteleket folyósít. Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

KÖNYVISMERTETÉS

Endrődi: Bobó. — Érdekes és izgalmas regény, de egyúttal kortörténet is és társadalmi szatíra. Egy fiatal mánás és az édesapja a hősei, akik együtt és külön-külön osztiák el az ősi vagyont. Az apa anyag nemtörődomséggel, a fiu majdnem öntudatlan könnyelműséggel viaskodva sorával, támasz nélkül és tanácstalanul állva az új idők viharában és egy fájdalmas szerelm örvényei szélén. Az író könnyed és elegáns stílusú, a fordulatok történetet, amely a roppant grófi uradalom ezerholdjain és a nagyvilági szórakozóhelyeken játszik a szereplői egytől-egyig az előkelő élet pompásan megrajzolt figurái. Egy aranybölcsőben született és a végén szegénysorsba kerülő fiatalember színes, szép, szomorú és szerelmes története ez a regény, amely vigasztaló befejezésű ifjú hősenek a koldusbot mellé boldogságot ajándékoz. Ára egészvaszonkötésben 5.20 pengő.

A Nagy út, Friedrich Hans Blunck új színt jelent a német egynyírodalom terén. A Nagy út című történeti munkájával egy csapásra meghódította hazája olvasóközönségét, mert a csodálatos megjelenítő erővel, egy született író mesterfogásaival a német történeti XV. századbeli történetet a régi, nagy német írók színes képzőerőjével s az új Német Birodalom fiának lelkes hitével, magabizori erejével mondja el. Ez a könyv élő cáfolata az „Internarma silent Musae“-féle mondasoknak. Hans Friedrich Blunck e nagyszerű regényével, mely a viking hősmondák mesebeli világára emlékeztet bennünket, a világ nagy klasszikus tróinák sorába lépett. Meg vagyunk róla győződve, hogy a magyar kiadással egyidejűen megjelenő külföldi fordítások egész Európa olvasóközönségével megkedveltek az új német író nagyságot.

A normand tengerjáró hősök zord szigetéről, az izlandi jéghegyek és tűzhányók mesebeli világából ma is el örökké áhított nagy utjára Didrik Pining, a német kalózkapitányból lett izlandi helytartó. A viking Biarni és Leif Erikson feledésbe merült utvonulán Grönland felé haladva, Kolumbusz Kristóf előtt újra felfedezi a legendás Vinland partjait. Egész életét annak szenteli, hogy német és skandináv telepésekkel népesítse be az Új Világot, a sors azonban másként határoz. Csodálatos meglepetéssel érkező varázsolja elénk az író a korabeli Európa háboruit, társadalmi viszonyait, melyek kísértetiesen hasonlítanak a mi világunkhoz. Sziklába faragott jellemek, élethűen ábrázolt női és férfialakok jelennek meg előttünk ennek az izgalmas eseményű, színpompás, hatalmas klasszikus történeti regénynek lapjain. Azza! a meggyőződéssel tesszük le végül a könyvet, hogy a világ-irodalom egyik remekműveben gyönyörködöttünk. Ára egészvaszonkötésben 5.20 pengő.

Dadányi György: Mosolygó veszedelem. — A „Csordás voltam Paraguyanban” című könyvvel lett közismert Da-

dányi György neve. A Stadium kiadásában megjelent regényes utleírás a legnagyobb könyvsikerek közé tartozott, mert a szerző olyan témát tart fel, amely a magyar olvasóközönség előtt a legkevésbé ismert: a délamerikai Paraguyan moesáramnak, őserdőinek, pusztaságainak világát és olyan emberekről írt, akik ennek a romantikus, kalandokban bőségesen fűtött földnek a lakói. A „Csordás voltam Paraguyanban” méltó társa a „Mosolygó veszedelem”, amely tulajdonképpen folytatása Dadányi György első könyvének, anélkül azonban, hogy szerzősen hozzátartozna. Önálló munka, de annyiból közvetlen testvere az első könyvnek, hogy ebben is Délamerikáról ír a kitűnő író, de talán még egy fokkal érdekesebb, kalandosabb élményeket. Ennek a könyvnek főértéke az a pompás humor, amely annyira jellemzi Dadányi Györgyöt és az a nagyszerű emberábrázolás, amellyel lerajzolja utikalandjainak nagyszerű figuráit, Paraguyan pásztorait, csikósait, tanácsait és természetű népeit. Egy évvel ezelőtt magas, sovány férfi kereste fel a Stadium könyvkiadót. Kéziratot hozott, letette és azután elment. Ez a kézirat a „Csordás voltam Paraguyanban” című munka volt, amely egyszerre népszerűvé tette a magas férfi — Dadányi György nevét, Dadányi György kalandos életét: huszár volt, kiváló világháborús katonatiszt, aki az összeomlás után fájó szívvel mondott búcsút hazájának, Magyarországnak és elindult a nagyvilágba, Délamerikába, hogy ott keressen boldogulást. A tavasember rajongása hová vihette volna, mint Paraguyanba, az óriási legerők és puszták világába, ahol niből nyeregbe ülhetett, mint — csordás! Több esztendő fölötti alakint és amikor visszajött: megírta első könyvét, majd a másodikát: „Mosolygó veszedelem” címmel. Ez a könyv méltó társa az elsőnek, sikereiben pedig biztos utóda! — Ára egészvaszonkötésben 5.20 pengő.

Mind a három kötet a Stadium elegáns, szép kiállításban jelent meg, művészi fedőlappal.

Debrecen—Nagyvárad ökölvívó-mérkőzés

Nagyvárad. Saját tud. Az anyaországhoz való visszatérésünk óta vasárnap rendezik meg az első nagyszabású ökölvívóversenyt.

Az ökölvívás nem durva sport, mint azt nálunk képzelik, hanem erőt, férfiasságot, ügyességet igényel.

Mindezt a Debrecen—Nagyvárad ökölvívóversenyen a közönség is tapasztallhatja. A küzdelem délután 3 órakor a Sas-palotában levő Modern Színház termében kezdődik a Török-vés rendezésében egész olcsó helyekkel.

RADIO

VASÁRNAP, FEBRUÁR 9. Budapest I.

8.00 Ébresztő. Szózat. Hanglemezek.
8.45 Hírek.
9 órától 9.55-ig unitárius istentisztelet Koháry-utcai templomból. Predikál Barabás István.
10 órától 10.55-ig református istentisztelet a Kálvin-téri templomból.
11 órától 12.15-ig egyházi ének és szentbeszéd a Jézus-szíve templomból.
12.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés.
12.30 Az Operaház zenekara. Vezényel Rajter Lajos.

Közben
13.00 „Az időszzerű légottalom.” kishindi Komposcht Nándor tábornok az országos légvédelmi parancsnok előadása. Hangfelvétel.
13.45 Hírek.

14.00 Hangképek a magyar-olasz valogáltott ökölvívómérkőzésről. Közvetítés a Magyar Művelődés Házából. Beszél Legényei József dr.

14.25 Hanglemezek. I. rész: Művésztanulmányok. II. rész: Szimfonikus jazzszámok.

15.00 Olajosmagvak természetese. Mayer Károly dr. min. titkár előadása. A Földművelésügyi Min. zenei rádióelőadásorozata.

15.30 A Nária Terézia I. honvéd gyalogezred zenekara. Vezényel Pongrácz Géza.

16.30 „A művészeti érzék fejlesztése.” Pátzay Pál előadása. Közművelődési előadásorozata.

17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven.

17.15 „Petőfi öccse.” Pataky József előadása.

18.25 Szalonötös.

19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.

19.20 „Erdélyi nóták.” Koréh Endre, az Operaház tagja énekel, kíséri Oláh Kálmán cigányzenekara.

Ezt a hangversenyt a norvég rádióállomások is átveszik.

20.00 „Híres asszonyok a drámában.” Peéry Piri és Szörényi Eva előadástje. Az összekötő szöveget írta és felolvassa Szabó Lőrinc. Rendező Csanády György.

20.30 Sporteredmények.

20.40 A közönség kedvelt lemezei.

Közben
21.00 Hírek, időjárásjelentés.
22.00 Közvetítés a margitzigeti Palatinus-szállásból. Weidinger E. szalonzenekara játszik.

23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Kb.
23.35 Közvetítés a Debracen-etteremből. Veress Lajos cigányzenekara muzsikál.

24.00 Hírek.

Budapest II.

11 órától 12 óráig szórakoztató hanglemezek.

12.05-től 12.35-ig ruszin leventefőléra

14 órától 14.25-ig hanglemezek.

15.05-től 15.45-ig Heinemana Sándor tánczenekara.

16.30 Horváth Jancsi cigányzenekara.

**FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ**

17.30 „Kastély a naptól keletre, a holdtól nyugatra.” Ezzaki mese. Elmondja Harsányi Gizi.

18.00 Szalonötös.

18.20 „Művészek magukról.” Kampis A. dr. egyetemi magántanár előadása.

18.50 Táncclemezek.

Közben
19.20 „Zord telek.” Bacsó Nándor előadása.

20.00 Hírek.

20.10 Ügetőversenyeredmények.

20.20 1. Búcsú és alázat. 2. Családi ereklye. Rónay György elbeszélése.

20.45 Melles Béla zenekar. Vezényel Vincze Ottó.

21.45 Időjárás jelentés.

HÉTFŐ, FEBRUÁR 10.

Budapest I.

6.40 Ébresztő. Torna.

7.00 Hírek. — Közlemények. — Trend Hanglemezek.

10.00 Hírek.

10.20 „Öreg templom az Ermelléken.” Irta Gál Zoltán dr. Felolvasás.

10.45 „Hányszor vonult be az ellenség Párizsba?” Felolvasás.

11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.

12.00 Harangzó. Himnusz. Időjárásjelentés.

12.10 Balalajka-zenekar.

12.40 Hírek.

13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés.

13.30 Lovászi Ferenc cigányzenekara.

14.30 Hírek.

14.45 Műsorismertetés.

15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.

15.20 A Rádió Szalonzenekara.

16.15 Diákfélszóra: „Kriszta János, a „Vadrózsák költője.” Örsy Attila dr. előadása.

16.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

17.00 Hírek, szlovák és ruszin nyelven.

17.15 „Szerelmes muzsikások.” Szili L. előadása hanglemezekkel.

18.00 „Bodrogköz.” Irta Aldobolyi Nagy Miklós dr. Felolvasás.

18.20 „Gyertyafényes Pest-Buda.”

19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.

19.20 Rádió a rádióról.

19.35 A Székesfevárosi Zenekar hangversenye

Szünetben 1. Beethoven: VIII. szimfónia; 2. Beethoven: IX. szimfónia.

20.10 „A vörös hó.” Az Országos Meteorológiai Intézet közleménye.

21.40 Hírek, időjárásjelentés.

22.00 Közvetítés a Baross-kávéházból. Toki-Horváth Gyula cigányzenekara muzsikál. Cselényi József énekel.

23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és esperantó nyelven.

Kb.
23.30 Táncclemezek.

24.00 Hírek.

Budapest II.

18.30 Német nyelvű hangverseny Györgyi Ede dr. előadása.

19.00 „Grieg, a legnépszerűbb skandináv zeneköltő.” Zoltán Géza előadása hanglemezekkel.

19.40 „A székely rovásírás.” Horváth Tibor dr. előadása.

20.00 Hírek.

20.10 Közvetítés a Pátia-kávéházból. Kurina Simi cigányzenekara muzsikál.

21.00 „A német egyetemek.” Irta Klenka János dr. Felolvasás.

21.30 Időjárásjelentés.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZILAGYI DEZSÓ-UTCA 5 SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30.
félre 15, egy óra 2,50 pengő
Egyes szám ára 10 fillér
Telefon: 12-27.
Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem
adunk vissza

* Autótulajdonosok figyelmébe. Az autóval kapcsolatos kockázatok olyan súlyosak, hogy a gyakori károk ellen csak megfelelő biztosítással lehet védekezni. Az autóbiztosítás kiterjed a tűz- és robbanási károkon kívül, a törési és lopási károokra, valamint a szavatossági kárigények áthárítására, ugyancsak a kocsivezető és a bennülők balesetbiztosítására is. Az 1857-ben alapított — legrégebbi és legnagyobb biztosító magánvállalat, az **Első Magyar Általános Biztosító Társaság** helybeli főigazgatója, amely ez évi január hó 1-én átvette az érdekkörébe tartozó Első Erdélyi általános biztosító részvénytársaság teljes (tehát kár- és baleset-, valamint élet-) biztosítási-állományát, készséggel ad felvilágosítást minden biztosítási, vonatkozó ügyben.

AMERIKA SZIMPÁTIÁVAL FOGADTA AZ ÚJ MAGYAR KÜLÜGYMINISZTER KINEVEZÉSÉT. Newyork. (MTI) A *Newyork Times* beszámoló *Bárdossy* külügyminiszter esküteléről és hangsúlyozza, hogy *Bárdossy* az új külügyminiszter a magyar diplomácia legkiválóbb tagja, akinek kinevezését az egész ország nagy örömmel fogadta.

Legjobb rádiók
Vacsi és Dobribán
Kossuth Lajos utca 7. sz.

A Szent Vince Intézet Mária Társulata február 9-én, vasárnap délután fél 5 órai kezdettel, jótékonycélú tarsasági előadást rendez, melyre minden érdeklődőt szeretettel meghív. Legyünk ott minél többen.

SZENDY KÁROLY ELUTAZOTT BERLINBŐL. Berlinből jelenti a MTI: *Szendy* Károly, budapesti polgármester, miután több napig Berlinben tartózkodott, mint a berlini főpolgármester vendége, pénteken este elutazott Berlinből.

Felhívás a hadigondozottakhoz. A HÖNSZ nagyváradi és biharmegyei csoportjának elnöksége azokat a hadirokkantakat, hadiözvegyeket, akik igénybejelentési lapot adtak be a város katonai ügyosztályánál, felhívja, hogy az eredményről készített értesítések átvétele végett, ha eddig az nem történt volna meg, folyó hó 10-én a Hadigondozó Bizottságnál feltétlenül jelenjenek meg, mert ezeknek az ott történő kiképzésével ezzel a nappal megszűnik.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS
Mindazoknak, akik felejtetlenül jó édes Anyánk elvesztése alkalmából részvételükkel fájdalomukat onyhítenyi igyekeztek, ezúton mondunk köszönetet.
A XISS CSALÁD

Halálozás. Mint részvétel értesülünk Szepesi László fővárosi banktisztviselő, tartalékos hadnagy 39 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése folyó hó 9-én, vasárnap délután 3 órakor lesz a Bethlen Gábor utca 20. számú gyászházban. Gyászolják Szepesi Lajos nyug. v. tisztviselő és családja.

A NAGYVÁRADI KATOLIKUS ASSZONYOK ES LEÁNYOK TEADÉLUTÁNJA Saját tud. Nagyvárad római katolikus egyházközségének, Szent Monika védelme alatt álló asszonycsoportja és Szent Erzsébet védelme alatt álló leánycsoportja február 16-án, a jövő vasárnap teadélutánt rendez a Katolikus Körben. A bevétel jótékonycélra fordítják. A rendezőség ezúton kéri a város katolikus hölgyeit, hogy amennyiben a büféhez hozzájárulnak, küldeményeiket szíveskedjenek 16-án délelőtt 11 óráig eljuttatni a Katolikus Körbe.

Köcsön könyvtár
könyv- és papírüzlet
legolcsóbb beszerzési forrás
Simon Lajosné
Szent János utca 41. szám

Özv. Szeleformosi Bodó Imréné halála. Nagyvárad urti társadalmának újabb gyászja van. Özv. Szeleformosi Bodó Imréné született Pondray Mária 74 éves korában pénteken este meghalt a Mikszáth Kálmán utca (volt Széles u) 46. sz. házában. Temetése vasárnap délután 3 órakor lesz az olasz temetőben. Lelkiudvéért hetfőn reggel 8 órakor tartják meg a szentmisét a székesegyházban.

Lajstrom készül a magyarországi véradókról. Budapestről jelentik: Az Új Nemzedék jelenti, hogy a Magyar Vöröskereszt Egyesület kötelékében működő véradóközpont külön lajstromot vezet azokról a magyarországi véradókról, akik véradómlesztésre véruket átengedik.

A nagyváradi Magyar Dalkör a hétfői próbáin kezdi meg a kolozsvári országos dalosünnep előkészületeit. Az összes tagok pontos megjelenését kéri az elnökség.

Legszebb csillárok
Vacsi és Dobribán
Kossuth Lajos utca 7. sz.

Az unitárius vasárnapi istentiszteleteket a jövőben nem 11 órai, hanem 10 órai kezdettel tartják a Horthy Miklós tér 2. szám alatti imaházban.

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok Közleménye. A folyó hó 1-én életbe lépett magyar munka és szolgálati viszonyra vonatkozó jogszabályok és rendelkezések megismerése érdekében felkértük a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara titkárát, aki folyó hó 13-án, csütörtök este a Csarnok nagytermében tartja meg a fenti tárgyban mindenre kiterjedő előadását. Az előadás pontos idejét a helyi lapok útján közölni fogjuk.

Köszönetnyilvánítás. A Lórántffy Zsuzsanna Jótékony Egylet nevében hálás köszönetet mondok úgy dr. Verzar Istvánné alelnöknek, s az irányítása mellett működött rendezőbizottságnak, mint az egyházi, katonai, polgári hatóságoknak, s a sajtó képviselőinek, akik kéréseink előzékeny teljesítésével, fáradhatatlan munkájukkal február 2-iki estélyünk erkölcsi és anyagi sikerét biztosították. Köszönjük a természetbeni és pénzbeli küldeményeket, adományokat, amelyek az Egylet által fenntartott Református Árvaház szükségleteinek fedezetére szolgálnak. Csernák Béláné elnöknek nagy megelégedést keltett.

ORVOSI HIR. Dr. Jeremiás Aranka orvos, kozmetikus, bőrgyógyász. Széchenyi-tér 1. szám. Új telefonszám: 13-82.

Leánytanoncot tartó kereskedők figyelmébe. Az állami kereskedelmi leányközépiskola igazgatósága felkéri az összes helybeli kereskedőket, akik leánytanoncot tartanak, hogy a polgármesterrel történt megállapodás alapján, leánytanoncaik beiratása végett az iskolában, Dűdek u. 3. jelentkezni szíveskedjenek.

DISZGYÜLÉS ÉS MÜKEDVELŐ-ELŐADÁS AZ IMMACULATÁBAN. Nagyvárad. Saját tud. Az Immaculata intézeti óvónőképzőjének önképzőköre vasárnap délután fél 5 órai kezdettel az intézet nagytermében diszgyűlést rendez. A diszgyűlés műsorán a növendékek bemutatják az „Emese” című ifjúsági színművet.

Elmarad a nagyváradi Fehér Ház mai közgyűlése. A Fehér Ház Bajtársi Egyesület vasárnapra hirdetett nagyváradi alakuló közgyűlése a központi vezetőségnek kérésére elmarad, miután a közlekedési viszonyok, főként az árvízveszély miatt, megnehezítettek. A későbbre halasztott közgyűlés időpontját kellő időben fogja a helyi vezetőség hírlapilag tudomásra hozni a bajtársaknak.

Vigyázat!

A Darmol hashajtót utánozók. Ügyeljen, mert minden tabletta a „DARMOL” szónak és T alakú bevágásnak kell lenni. Kimondottan eredeti csomagban kérje.

Temetés. German Péter nyugdíjas görög katolikus esperes 73 éves korában meghalt. Temetése február 8-án volt a görög katolikus kápolnában a Rulikovszky temetőben. (Caritas).

A kőbányából szerzett ínomittal felrobbantotta önmagát, mert nem sorozták be katonának. Egerből jelentik: (MTI) Tóth Béla 22 éves beveszárnyosi legényt a sorozáson alkalmatlannak találták, mert megállapították, hogy szíve a jobboldalon van és rendellenesen működik. Legénytársai emiatt sokat csufolták. Tóth Béla efelletti elkeseredésében az egyik kőbányából nagyobb mennyiségű robbanóanyagot szerzett s azzal felrobbantotta önmagát. A robbanás ereje annyira szétszaggatta testét, hogy mindössze fejének egy darabját és az egyik lábából két csonkot találtak meg.

Legolcsóbb árak
Vacsi és Dobribán
Kossuth Lajos utca 7. sz.

Ezer darab tenyészkant osztat ki a földművelésügyi miniszter. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy a mangalica tenyésztés fejlesztése érdekében az idei állami kancsero-akció keretében 1500 törzskönyvelt leszármazású, kiváló minőségű tenyészkant osztanak ki. A tenyész állatok közül 1000 darab kiosztása már folyamatban van. A többi megvásárlása a mezőgazdasági kiállításon történik. Számottevő kedvezmény mellett osztják ki ezeket az állatokat. A kiosztásnál különös figyelembe részesülnek a visszaesett keleti és erdélyi országrészek. A még fennálló szállítási nehézségek ellenére sikerült a Szekelyföldet is bekapcsolni az akcióba. A tenyészkanok kiosztása a gazdák közönség körében nagy megelégedést keltett.

Minden külön értesítés helyett...

Egy kedves jóbarátunk mond ismét búcsút a legényéletnek. Dr. Toperczer Ferenc rendőrfogalmazó, vasárnap vezeti az oltár elé Budán, a Szent Imre herceg-utón lévő ciszterci rendi plébániatemplomban Mjzovszky Lili budafoki urileányt. Dr. Toperczer Ferenc a visszacsatlás után jött Nagyváradra. Szimpatikus, megnyerő külseje és közvelien modora miatt egy-kettőre megkedvelték. Mint dr. Horváth György rendőrfőtanácsos mellé, az elnöki osztály ügyeinek vezetésére beosztott fogalmazó a közönség és bajtársainak szeretetét is kiérdemelte. Egy hónappal ezelőtt más ügyosztályhoz került. Kitaró szorgalmával, lapos és lelkiismeretes munkájával újabb megbecsülést szerzett. De nemcsak a hivatalában, hanem a magánéletben is csak barátokat szerzett. Kellemes társalgó, alaposan felkészült társasági ember. Most, midőn búcsút mondott legényember bajtársainak és jóbarátainak, megvalljuk őszintén, kissé neheztelünk leendő hitvesére, a ki kiragadta körünkől. De tudjuk azt is, hogy Feri jól választott. Szeretettel várjuk vissza most már: kettőjüket (b. s.)

Faruk király sárgaságban megbetegedett. Kairóból jelentik: (Reuter) Hivatalos jelentés szerint Faruk király az elmúlt éjszaka sárgaságban könnyebben megbetegedett.

LETARTÓZTATTÁK A KATALÁN ÖNÁLLÓSÁGRA TÖREKVŐ MOZGALOM VEZÉRÉT. Barcelonából jelenti a NTL: Jose Riera, a katalán önállóságra törekvő mozgalom ismert vezérének letartóztatták. Riera két év óta a katalán fővárosban tartózkodott, amióta a nemzeti csapatok Barcelonát felszabadították.

Járt már
PAPP MARGIT
butorkiállításán?
Bármikor elmehet, a kiállítás állandó jellegű.
Rimanóczy utca 8.

Elbocsátják a franciaországi zsidó tisztviselőket és alkalmazottakat. Párizsból jelentik: (NTI) Szajna megye közigazgatásából 75 zsidó tisztviselőt és 55 zsidó alkalmazottat elbocsátottak.

ÚJ KERÉKPÁR-ABRONCSOT CSAK A RÉGI ELLENÉBEN LEHET VÁSÁROLNI. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Budapesti Közlöny szombati száma közli az iparügyi miniszternek a kerékpár-abroncsok forgalomba hozatalának korlátozása tárgyában kiadott rendeletét. A rendelet szerint új kerékpár-abroncsot az eladó csak az elhasznált abroncs beszolgáltatása esetében adhat ki a vevőnek. A rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS
Mindazoknak, kik felejtetlenül édes jóatyánk
Dr. TÓTH MIHÁLY
temetésén megjelenésükkel részvételüket fejezték ki, hálás köszönetet mond a
GYÁSZOLÓ CSALÁD

